

Grooming: Forsøg, tilbagetræden og strafferetlige gråzoner

En analyse af straffelovens § 231 i relation til reglerne om forsøg og
tilbagetræden samt relaterede strafferetlige problemstillinger

af Melissa Gögenur & Sara Anastasia Jelaca

Jura | Specialeafhandling | 2025

Specialevejleder: Birgit Feldtmann

AALBORG UNIVERSITET

ABSTRACT

The purpose of this thesis is to analyse the scope of grooming in section 231 of the Danish Criminal Code and examine the provision in relation to sections 21 and 22 of the Danish Criminal Code on attempt and withdrawal. The thesis will also examine related criminal law issues raised by the provision on grooming.

Initially, the thesis analyses the scope of application of section 231 of the Danish Criminal Code by examining the objective and subjective elements of the provision. Subsequently, the thesis provides an account of the legal basis and case law before the introduction of section 231 of the Danish Criminal Code on 1 July 2023, to shed light on the previous legal situation regarding grooming. The account of the previous legal situation regarding grooming illustrates that grooming was largely used and relied on by the courts in the description of perpetrators' behaviour and course of events, prior to the independent criminalisation by the introduction of section 231 of the Danish Criminal Code.

Secondly, the thesis conducts a judicial analysis of the four verdicts regarding grooming that exist at the time of writing the thesis and before the set cut-off date of April 10, 2025. Based on the four verdicts, it is concluded that in the assessment of grooming in section 231 of the Danish Criminal Code, the courts place particular emphasis on the nature and duration of the relationship built between the parties, the age difference between the parties, and the superiority of the perpetrator in general.

Furthermore, the thesis explains the objective and subjective elements of sections 21 and 22 of the Danish Criminal Code on attempt and withdrawal. Based on this account and the other chapters of the thesis, the scope of application of section 231 of the Danish Criminal Code is examined in relation to the rules on attempt and withdrawal in sections 21 and 22 of the Danish Criminal Code. It is concluded that, depending on the circumstances, there may be a possibility for attempt at grooming, cf. section 231, cf. section 21 of the Danish Criminal Code. This may be the case when a perpetrator contacts several children or young people under the age of 18 using the same method, but without establishing contact. It is also concluded in the thesis, that the provision's accelerated enforcement element limits the possibility of withdrawing under section 22 of the Danish Criminal Code. It is however concluded that there may be situations where the offender will still be able to withdraw under section 22 of the Danish Criminal Code.

Finally, the thesis examines related criminal law issues raised by section 231 of the Danish Criminal Code. It is concluded that the provision gives rise to considerations as to whether it may result in double criminalisation and whether it may in practice lead to a risk of down-subsuming.

INDHOLDSFORTEGNELSE

ABSTRACT	2
1. INDLEDNING OG PROBLEMFORMULERING	6
2. AFGRÆNSNING	7
3. METODE	8
4. KRIMINALISERINGEN AF GROOMING I STRAFFELOVENS § 231	9
4.1 Straffelovens § 231	10
4.2 Det objektive gerningsindhold	12
4.3 Det subjektive gerningsindhold	16
4.4 Grooming før indførelsen af straffelovens § 231	18
5. GROOMING I PRAKSIS	27
5.1 AM2024.08.29V2	28
5.2 AM2024.09.05B	31
5.3 AM2025.01.20B	34
5.4 IAM2025.02.13B	36
5.5 Samlet konklusion af grooming i praksis	37
6. STRAFFELOVENS § 21 OM FORSØG	39
6.1 Det objektive gerningsindhold	39
6.2 Det subjektive gerningsindhold	42
7. STRAFFELOVENS § 22 OM TILBAGETRÆDEN	45
7.1 Det objektive gerningsindhold	45
7.2 Det subjektive gerningsindhold	48
7.3. Situationer, hvor tilbagetræden i almindelighed ikke anses for at være frivillig	51
8. FORSØG OG TILBAGETRÆDEN VED GROOMING	54
8.1 Forsøg i relation til gerningsindholdet i straffelovens § 231	54
8.2 Tilbagetræden i relation til gerningsindholdet i straffelovens § 231	62
9. STRAFFERETLIGE PROBLEMSTILLINGER I STRAFFELOVENS § 231	67
9.1 Dobbeltkriminalisering	68

9.2 Risikoer for nedsubsumering	70
9.3 Delkonklusion	73
10. KONKLUSION	74
LITTERATURLISTE	78

1. INDLEDNING OG PROBLEMFORMULERING

Grooming er et fænomen, som længe har eksisteret i en dansk strafferetlig kontekst. Fænomenet har ikke altid gået under betegnelsen grooming, men har førhen været refereret til som børnelokkeri.¹ På baggrund af en politisk aftale om initiativer mod digitale krænkelse, der blev indgået den 29. juni 2022, blev der udarbejdet et lovforslag med henblik på at kriminalisere grooming med en selvstændig bestemmelse i straffeloven². Den politiske aftale udsprang af en rapport om digitale krænkelse, som blev udarbejdet af en af Justitsministeriet nedsat arbejdsgruppe i juni 2021.³

Indtil denne selvstændige kriminalisering af grooming indeholdt straffeloven ikke en særskilt bestemmelse herom. Grooming blev i stedet, alt efter sagens omstændigheder, straffet som forsøg på andre seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24.⁴ Indførelsen af straffelovens § 231 har imidlertid givet anledning til en række problemstillinger, som blandt andet er blevet drøftet af den ovennævnte arbejdsgruppe. Straffelovens § 231 giver indledningsvis anledning til overvejelser om, hvornår en handling kan betragtes som forsøg på grooming i henhold til straffelovens § 21 eller fuldbyrdelse af grooming. Straffelovens § 231 giver dernæst anledning til overvejelser om, hvorvidt en gerningsperson frivilligt kan træde tilbage fra fuldbyrdelse af grooming i henhold til straffelovens § 22. Afslutningsvis giver straffelovens § 231 anledning til udvalgte strafferetlige problemstillinger, herunder spørgsmålet om bestemmelsen kan resultere i en dobbeltkriminalisering, og om bestemmelsen kan medføre en risiko for nedsubsumering.

På baggrund af de ovennævnte problemstillinger, vil denne specialeafhandling tage udgangspunkt i en analyse af anvendelsesområdet for straffelovens § 231 om grooming, hvorefter afhandlingen vil undersøge, hvilken betydning den selvstændige kriminalisering af grooming har i relation til reglerne om forsøg og tilbagetræden i straffelovens §§ 21 og 22. Afhandlingen vil endeligt undersøge relaterede strafferetlige problemstillinger, som bestemmelsen giver anledning til, herunder spørgsmålet om bestemmelsen kan resultere i en dobbeltkriminalisering, og om bestemmelsen kan medføre en risiko for nedsubsumering.

¹ Vestergaard, Jørn. (2016). Anmeldelse: Trine Thygesen Vendius: Europol & cyberkriminalitet - Proaktiv efterforskning og forbrydelser mod børn. Ugeskrift for Retsvæsen, U.2016B.238, s. 1.

² Lovbekendtgørelse nr. 1145 af 5. november 2024 (Straffeloven) (fremover benævnt "Straffeloven").

³ L 50 af 22. februar 2023 (Folketingstidende 2022-23, tillæg A), s. 4 (fremover benævnt "L 50").

⁴ L 50, s. 5.

Nærværende specialeafhandling vil på den baggrund tage udgangspunkt i følgende problemformulering: *Specialeafhandlingen vil analysere anvendelsesområdet for grooming i straffelovens § 231. Afhandlingen vil dernæst undersøge bestemmelsen om grooming i relation til straffelovens §§ 21 og 22 om forsøg og tilbagetræden, hvorefter afhandlingen vil foretage en undersøgelse af relaterede strafferetlige problemstillinger, som bestemmelsen giver anledning til.*

2. AFGRÆNSNING

Der vil i følgende kapitel blive foretaget en afgrænsning for at definere de konkrete rammer for denne afhandling.

Afhandlingens primære formål er at analysere anvendelsesområdet for straffelovens § 231 og herefter undersøge bestemmelsen i relation til straffelovens §§ 21 og 22 om forsøg og tilbagetræden. Afhandlingens sekundære formål er at undersøge relaterede strafferetlige problemstillinger, som straffelovens § 231 giver anledning til. De udvalgte strafferetlige problemstillinger er afgrænset med udgangspunkt i den videnskabelige artikel U.2025B.5⁵ om kriminalisering af grooming af Prof. Nicolaj Sivan Holst.

Afhandlingen afdækker hovedsageligt straffelovens specielle del, da afhandlingen har til formål at belyse bestemmelsen om grooming, som fremgår af straffelovens § 231. Straffelovens almindelige del afdækkes alene i forbindelse med behandlingen af straffelovens §§ 21 og 22 om forsøg og tilbagetræden. I forbindelse med undersøgelsen af straffelovens §§ 21 og 22 i relation til grooming efter § 231, vil afhandlingen alene belyse de situationer, hvor der er tale om en enkelt gerningsperson. De situationer efter straffelovens §§ 23 og 24, hvor flere gerningspersoner samvirker om én seksualforbrydelse behandles ikke nærmere i denne afhandling.

Afhandlingen afgrænser sig desuden primært til national ret i Danmark. Afhandlingen behandler herefter ikke internationale forpligtelser vedrørende beskyttelse af børn og unge under 18 år. Afhandlingen vil imidlertid perifert inddrage Lanzarotekonventionen for at

⁵ Holst, Nicolaj Sivan. (2025). Kriminalisering af grooming. Ugeskrift for Retsvæsen, U.2025B.5 (fremover benævnt "Holst 2025").

redegøre for retstilstanden forud for den selvstændige kriminalisering af grooming i straffelovens § 231.

Til at afdække retstilstanden for grooming forud for den selvstændige kriminalisering inddrages desuden udvalgt retspraksis, som er afgrænset til domme, hvoraf grooming som fænomen direkte er berørt. De øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24 inddrages i det omfang, de findes relevante til at belyse afhandlingens problemformulering, men afhandlingen indeholder imidlertid ikke en særskilt redegørelse for disse. Øvrig retspraksis inddrages perifert i afhandlingen som supplerende eksempler for at understøtte afhandlingens redegørende afsnit.

Afhandlingen vil desuden ikke afdække erstatningsretlige spørgsmål, forældelsesfrister eller strafudmåling i relation til grooming.

3. METODE

Til brug for besvarelsen af afhandlingens problemformulering vil den retsdogmatiske metode blive anvendt. Metoden tilsigter at beskrive, fortolke og systematisere gældende ret.⁶ Ved brug af den retsdogmatiske metode vil der opnås en systematisk gennemgang af relevant retspraksis, lovforarbejder og retslitteratur for at fastlægge anvendelsesområdet af grooming efter straffelovens § 231.

Den retsdogmatiske metode beskæftiger sig primært med fire retskilder. Disse fire retskilder er loven, retspraksis, sædvanen og forholdets natur.⁷ I denne kategorisering fremgår loven som retskilde som skreven ret, hvorimod de resterende tre kilder, retspraksis, sædvanen og forholdets natur, fremgår som uskreven ret.

Da denne afhandling vil tage udgangspunkt i straffelovens § 231, benyttes loven som primær retskilde. Loven har desuden den højeste retskildeværdi og er den primære retskilde til fastlæggelse af gældende ret.⁸ Afhandlingen vil dernæst hovedsageligt tage udgangspunkt i lovforarbejderne til straffelovens § 231, da mængden af retspraksis for bestemmelsen fortsat er

⁶ Evald, Jens, *Juridisk teori, metode og videnskab* (2024), 3. udgave, Djøf Forlag, s. 198 (fremover benævnt "Evald 2024").

⁷ Evald 2024, s. 34-35.

⁸ Ibid, s. 37.

begrænset. Denne kilde inddrages i overensstemmelse med dens oprindelige kronologi som fortolkningsbidrag til at forstå lovgivers motiver og hensigt med bestemmelsen.⁹

Relevant retspraksis vil som nævnt ligeledes inddrages i afhandlingen. Afhandlingen vil inddrage retspraksis vedrørende straffelovens § 231 for at fastlægge bestemmelsens anvendelsesområde på tidspunktet for afhandlingens udarbejdelse. I den forbindelse indeholder afhandlingen en analyse af de fire domme vedrørende bestemmelsen, som forelå forud for den 10. april 2025. Den 10. april 2025 er udvalgt som skæringsdato for de inddragede domme. Domme, som er afsagt efter denne skæringsdato, vil således ikke blive inddraget i afhandlingen. De fire inddragede domme er *AM2024.08.29V2*, *AM2024.09.05B*, *AM2025.01.20B* og *IAM2025.02.13B*. Det er relevant at bemærke, at tre af disse domme er byretsdomme, hvorfor de som følge af det danske to-instansprincip har en lavere præjudikatsværdi. Deres grundlag for at danne præcedens for fremtidige domme om straffelovens § 231 vil således ikke i samme omfang tillægges retsdannende betydning, som domme afsagt i senere domstolsinstanser.¹⁰ Afhandlingen vil ligeledes indeholde tidligere retspraksis med henblik på at belyse retstilstanden før den selvstændige kriminalisering af grooming i straffelovens § 231. I denne forbindelse vil afhandlingen analysere *TfK 2019.135*, *TfK 2021.820* og *TfK 2023.403*. De omtalte domme er blevet udvalgt, da de hver især belyser en tidligere beskrivelse af fænomenet grooming.

Afhandlingen vil desuden gøre brug af retslitteratur i form af lærebøger og artikler fra Ugeskrift for Retsvæsen (UfR). I den forbindelse inddrages særligt Holst' videnskabelige artikel U.2025B.5 om kriminalisering af grooming til at belyse straffelovens § 231 og de relaterede strafferetlige problemstillinger, som bestemmelsen giver anledning til. Da domstolene ikke er bundet af retslitteraturen, eftersom der ikke er tale om en retskilde, anvendes retslitteraturen primært som et understøttende element til lovforarbejderne og retspraksis.¹¹

4. KRIMINALISERINGEN AF GROOMING I STRAFFELOVENS § 231

Dette kapitel har til formål at analysere anvendelsesområdet for grooming i straffelovens § 231. På den baggrund vil kriminaliseringen af grooming indledningsvist afdækkes gennem

⁹ Ibid, s. 64.

¹⁰ Ibid, s. 123-124.

¹¹ Munk-Hansen, Carsten, *Den juridiske løsning* (2021), 2. udgave, Djøf Forlag, s. 80.

gerningsindholdet i straffelovens § 231 i afsnittene nedenfor. Nedenstående afsnit har videre til formål at give et overblik over retstilstanden for grooming i dansk strafferet forud for indførelsen af straffelovens § 231 samt lovgivers tilsigtede anvendelsesområde for bestemmelsen.

I nærværende kapitel vil der i overensstemmelse med forarbejderne til straffelovens § 231 sondres mellem en person, som er under 15 år, og en person, som er fyldt 15 år, som henholdsvis “barn” og “ung” eller “barnet” og “den unge” m.v.

4.1 Straffelovens § 231

På baggrund af den digitale udvikling og stigning i delingen af krænkende materiale, blev der i juni 2021 nedsat en arbejdsgruppe, som havde til formål at vurdere behovet for ændringer i straffelovens bestemmelser. Arbejdsgruppen fremlagde flere anbefalinger til ændringer, herunder en anbefaling om en særskilt bestemmelse om grooming i straffeloven, hvilket er omdrejningspunktet for denne afhandling.¹² Arbejdsgruppens anbefalinger og overvejelser fremgik af *Rapport fra Arbejdsgruppen om digitale krænkelse 2022*.¹³ Grooming kunne før den særskilte kriminalisering straffes som forsøg på en seksualforbrydelse efter straffelovens kapitel 24.¹⁴ Grooming var således allerede kriminaliseret i dansk strafferet, selvom gerningsindholdet ikke havde en særskilt bestemmelse. Arbejdsgruppen fandt imidlertid, at det faktum, at et barn bliver udsat for grooming, i sig selv indebærer en selvstændig krænkelse af barnets integritet. Af rapporten fra arbejdsgruppen fremgår i den forbindelse:

*“Ved en groomingproces vil der således ikke alene ske en krænkelse i form af et fysisk eller digitalt seksuelt overgreb. Krænkelsen består også i, at barnet narres til at tro, at det selv var indforstået med overgrebet, og i at der er sket en grov udnyttelse af den tillid, som barnet har vist gerningspersonen. Allerede når gerningspersonen systematisk kontakter barnet med forsæt til på sigt at kunne udsætte barnet for et overgreb, sker der en krænkelse af barnets integritet.”*¹⁵

¹² L 50, s. 4.

¹³ Justitministeriet: *Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse 2022*, København (fremover benævnt “Rapporten 2022”).

¹⁴ L 50, s. 5.

¹⁵ Rapporten 2022, s. 57.

Det af arbejdsgruppen anførte illustrerer således, at der i dansk strafferet var behov for en særskilt kriminalisering af grooming.¹⁶ Selvom den danske kriminalisering af grooming først blev en realitet senere hen, eksisterede der imidlertid allerede et fokus på en særskilt groomingbestemmelse i straffeloven. Justitsministeriet blev allerede i 2005 adspurgt om, hvorvidt ministeren ville ændre straffeloven, således: *“sexchat og forsøg på at lave sexaftaler med børn via internettet – såkaldt grooming – forbydes, som det kendes fra England?”*.¹⁷

Ved en politisk aftale af den 29. juni 2022 om initiativer mod digitale krænkelse tilsluttede regeringen sig arbejdsgruppens anbefalinger. På baggrund af denne aftale blev der fremsat et lovforslag med henblik på at gennemføre arbejdsgruppens anbefalinger til ændringer af straffeloven.¹⁸ Lovforslaget blev vedtaget den 23. maj 2023¹⁹ og straffelovens § 231 om grooming trådte ved lov nr. 741 af den 13. juni 2023 i kraft den 1. juli 2023.²⁰ Den særskilte bestemmelse om grooming i straffelovens § 231 tilsigter at ramme de situationer, hvor forsøg på et konkret seksuelt overgreb mod et barn eller en ung ikke kan bevises.²¹ Bestemmelsen om grooming i straffelovens § 231 blev vedtaget med følgende ordlyd:

*“For grooming straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse.”*²²

Grooming i en strafferetlig forstand og i denne afhandling refererer til den situation: *“at en person opbygger et tillidsforhold til et barn eller en ung med det formål at begå seksuelle overgreb mod den pågældende eller at lokke barnet eller den unge til at sende nøgenbilleder eller billeder af seksuel karakter.”*²³ Det fremgår af bestemmelsens ordlyd, at den indeholder en aldersgrænse på 18 år. Bestemmelsen indeholder således også en kriminalisering af en gerningspersons opbygning af en relation med en person, som er over den seksuelle lavalder, jf. straffelovens § 222, stk. 1. Det fremgår imidlertid af Justitsministeriets overvejelser, at

¹⁶ Holst 2025, s. 9.

¹⁷ § 20-spørgsmål fra Retsudvalget, om chat med børn via internettet, 2005-06, REU, spørgsmål nr. 486.

¹⁸ L 50, s. 4.

¹⁹ L 50 af 23. maj 2023 (Folketingstidende 2022-23, tillæg C), s. 1.

²⁰ Lov nr. 741 af 13. juni 2023 om ændring af straffeloven og retsplejeloven.

²¹ L 50, s. 34.

²² Straffeloven, § 231.

²³ L 50, s. 33.

hensigten med bestemmelsen ikke er at kriminalisere almindelig kontakt med unge over den seksuelle lavalder.²⁴ Dette understøttes endvidere i bemærkningerne til lovforslaget, hvor det fremgår, at det ikke er strafbart at indgå i en gensidig, frivillig seksuel relation med en person, der er fyldt 15 år. I den forbindelse fremgår det ligeledes, at det almindeligvis vil: *“være vanskeligt at bevise, at en person, der indgår i en flirtende eller seksuelt ladet kommunikation med en person over den seksuelle lavalder, gør det med den hensigt at udsætte modparten for en seksualforbrydelse.”*²⁵ Der vil på den baggrund som udgangspunkt foreligge en formodning for, at en opbygning af en relation med en person, der er fyldt 15 år, sker med hensigt om at indgå en frivillig og gensidig seksuel relation.²⁶ Som følge heraf antages det, at der i tilfælde, hvor den unge er fyldt 15 år, skal lægges større vægt på gerningspersonens manipulerende adfærd end i tilfælde, hvor barnet er under 15 år. Tilsvarende vil der ligeledes stilles større krav til forskellen mellem parternes alder, erfaring og udvikling, når den unge er fyldt 15 år end i tilfælde, hvor barnet er under 15 år.²⁷

Som nævnt ovenfor blev arbejdsgruppen nedsat på baggrund af den digitale udvikling og stigning i delingen af krænkende materiale. Det er imidlertid relevant at bemærke, at straffelovens § 231 er teknologineutral. Det afgørende er således ikke, hvilke sociale medier, der er blevet brugt til at opbygge relationen mellem gerningspersonen og barnet eller den unge. Det afgørende er derimod, at der er blevet opbygget en relation med forsæt til at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse efter straffelovens bestemmelser herom. Det er således selve opbygningen af relationen, der er det afgørende, og ikke den specifikke teknologi, der ligger til grund for forbrydelsen.²⁸ Der vil i det nedenstående indledningsvis foretages en analyse af det objektive og subjektive gerningsindhold i straffelovens § 231. Efter analysen af det objektive og subjektive gerningsindhold, vil der foretages en analyse af retstilstanden for grooming forud for indførelsen af straffelovens § 231.

4.2 Det objektive gerningsindhold

Det objektive gerningsindhold i straffelovens § 231 består i at opbygge *en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse*. Denne relation

²⁴ Ibid, s. 8.

²⁵ Ibid, s. 34.

²⁶ Elholm, Thomas & Baumbach, Trine, *Udvalgte delikter i straffeloven* (2024), 3. udgave, Djøf Forlag, s. 81.

²⁷ L 50, s. 8.

²⁸ Holst 2025, s. 10.

skal være opbygget enten *systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed*, jf. straffelovens § 231. Der er således flere momenter i gerningsindholdet, der skal realiseres, før bestemmelsen om grooming er fuldbyrdet. Det nedenstående indeholder en detaljeret redegørelse af de konkrete gerningsmomenter med udgangspunkt i forarbejderne til bestemmelsen.

Opbygning af en relation

For at det objektive gerningsindhold i straffelovens § 231 kan anses for opfyldt, skal der indledningsvis være en opbygning af en relation mellem en gerningsperson og et barn eller en ung under 18 år. Opbygningen af relationen forudsætter, at der etableres en kontakt mellem parterne, som enten er personlig, skriftlig eller digital. Denne kontakt mellem parterne skal udvikle sig over tid og vil sædvanligvis foregå i faser. Gerningspersonen vil ofte i begyndelsen af processen gradvist forsøge at udvikle relationen ved at agere som en fortrolig og nær ven for barnet eller den unge. Gerningspersonen vil herefter ofte først senere i processen introducere det seksuelle tema. Der skal desuden som udgangspunkt være tale om flere tilfælde af kontakt mellem parterne. Hvis der er tale om enkeltstående tilfælde af kontakt mellem parterne, som imidlertid indeholder et seksuelt motiv, vil det være mere nærliggende at henføre forholdet under blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232. Straffelovens § 231 vil imidlertid i særlige tilfælde kunne være anvendelig ved enkeltstående tilfælde af kontakt mellem parterne, som ikke indeholder et seksuelt motiv. Dette vil være tilfældet, hvis andre omstændigheder tilsiger, at gerningspersonens kontakt til barnet eller den unge sker med et formål om at opbygge en relation mellem parterne. Sådanne omstændigheder vil kunne foreligge, hvor gerningspersonen afsender en enkelt manipulerende besked til et barn under 15 år, og samtidig har benyttet samme fremgangsmåde i øvrige tilfælde af grooming.

Den omtalte kontakt mellem parterne behøver ikke at være initieret af gerningspersonen i alle tilfælde. Det vil således være inden for anvendelsesområdet af bestemmelsen, hvis barnet eller den unge gentagne gange selv henvender sig til gerningspersonen. Barnet eller den unges alder vil imidlertid kunne spille en afgørende rolle i vurderingen af, om forholdet er omfattet af anvendelsesområdet af bestemmelsen. Bestemmelsen skelner således mellem børn under 15 år og unge, som er fyldt 15 år. Hvis der er tale om et barn under 15 år, vil barnets hensigter med kontakten være uden betydning for, om bestemmelsens gerningsindhold er opfyldt. Forholdet vil således fortsat være omfattet af anvendelsesområdet for bestemmelsen, selvom barnet tager initiativ til at stille seksuelle spørgsmål til gerningspersonen. Det afgørende i denne

sammenhæng vil alene være, hvorvidt gerningspersonen får relationen til at udvikle sig i en seksuel retning. Hvis der er tale om en ung person, som er fyldt 15 år, vil der modsætningsvis blive lagt vægt på den unges hensigt med kontakten. Den omstændighed, at den unge har bidraget til, at relationen mellem parterne har udviklet sig, vil imidlertid ikke udelukke, at bestemmelsen efter omstændighederne vil kunne finde anvendelse. Bestemmelsen vil således fortsat kunne finde anvendelse i tilfælde, hvor gerningspersonens grove manipulerende adfærd har været bestemmende for, at den unge er indgået i relationen.²⁹

Systematisk eller ved manipulation

For at det objektive gerningsindhold i straffelovens § 231 kan anses for opfyldt, er det en forudsætning, at opbygningen af relationen sker enten systematisk eller ved manipulation. Opbygningen af relationen kan ske systematisk ved, at gerningspersonen kontakter adskillige børn og unge med samme systematiske fremgangsmåde. Dette kan ske ved, at gerningspersonen på samme måde initierer kontakten til de pågældende børn og unge ved at anvende internettet, herigennem bestemte sociale medier eller lignende.

Opbygningen af relationen kan ske i form af manipulation ved, at gerningspersonen udgiver sig for at være jævnaldrende med det barn eller den unge, som gerningspersonen kommunikerer med. Det kan ske direkte ved, at gerningspersonen omtaler sin alder. Det kan også ske indirekte ved, at gerningspersonen ændrer sit sprogbrug for at fremstå jævnaldrende med barnet eller den unge. Opbygningen af relationen kan derudover ske i form af manipulation ved, at gerningspersonen udgiver sig for at være fotograf med formål om at få barnet eller den unge til at sende nøgenbilleder eller lignende. En tilsvarende form for opbygning ved manipulation kan ske ved, at gerningspersonen udgiver sig for at være personlig træner med formål om at få barnet eller den unge til at sende nøgenbilleder eller lignende. Slutteligt kan opbygningen af relationen også ske i form af manipulation ved, at gerningspersonen gennem sit arbejde opbygger en nær relation til en familie med henblik på at udsætte familiens børn for en seksualforbrydelse. Det er i så fald forudsat, at gerningspersonen vil kunne besøge familien og passe familiens børn. Det er ikke nærmere defineret i forarbejderne, hvad der konkret menes med "arbejde", men som eksempel nævnes en butiksansat.³⁰

²⁹ L 50, s. 33.

³⁰ Ibid, s. 33-34.

Udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed

For at det objektive gerningsindhold i straffelovens § 231 dernæst kan anses for opfyldt, skal der være tale om en situation, hvor gerningspersonen udnytter en på alder og erfaring beroende overlegenhed. Dette skal forstås på samme måde som begrebet i straffelovens § 223, stk. 2, som vedrører den, som under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed forfører en person under 18 år til samleje.³¹ Et konkret eksempel herpå fremgår af *U 2023.2795 Ø*, hvor en ungdomsskolelærer blev fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 223. Ved Østre Landsrets vurdering af, hvorvidt straffelovens § 223, stk. 2, var overtrådt, blev der lagt betydelig vægt på den store aldersforskel mellem gerningspersonen og forurettede, herunder den betydelige forskel på deres erfaringer. Der blev ligeledes lagt vægt på, at gerningspersonen var forurettedes ungdomsskolelærer og desuden havde skrevet den musical, som forurettede deltog i som danser. På den baggrund udtalte Østre Landsret, at: *“det skyldes T’s i forhold til F overlegne position, at han som sket kunne manipulere hende til at tro, at han havde anført indflydelse på to kendte og indflydelsesrige dansere, som hun ønskede, ville få et positivt indtryk af hende, og at det var et groft misbrug af denne overlegne position, der var udslagsgivende for, at han kunne forføre hende til at have et seksuelt forhold.”*³² Østre Landsrets dom illustrerer således en gerningspersons udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed, som desuden af landsretten blev omtalt som værende af grov karakter.

En forudsætning for anvendelse af straffelovens § 231 er herudover, at gerningspersonen er ældre end barnet eller den unge. Det betyder, at ansvar efter straffelovens § 231 vil kunne udelukkes, hvis gerningspersonen og barnet eller den unge er tæt på hinanden aldersmæssigt, erfaringsmæssigt og udviklingsmæssigt. Hvis den unge er fyldt 15 år, vil der som udgangspunkt stilles højere krav til parternes forskel i alder, erfaring og udvikling end i tilfælde, hvor barnet er under 15 år.³³

Seksualforbrydelse

Gerningspersonen skal foruden opfyldelsen af det øvrige objektive gerningsindhold i straffelovens § 231, have haft forsæt til at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse. Der skal være tale om en seksualforbrydelse efter straffelovens kapitel 24. Dette betyder, at det ikke er afgørende, hvilken *konkret* seksualforbrydelse efter kapitel 24, der

³¹ Ibid, s. 34.

³² U 2023.2795 Ø, s. 2799.

³³ L 50, s. 34.

er tale om. Det afgørende er alene, at der er tale om *en* seksualforbrydelse efter straffelovens kapitel 24.³⁴ Det er således efter straffelovens § 231 tilstrækkeligt, at gerningspersonen havde en generel hensigt om at begå en seksualforbrydelse. Modsat de øvrige seksualforbrydelser, som eksempelvis voldtægt efter straffelovens § 216, er der således ikke et krav om, at den pågældende hensigt skal knyttes til en konkret seksualforbrydelse i straffeloven.

4.3 Det subjektive gerningsindhold

Straffelovens § 231 indeholder, ud over det ovennævnte objektive gerningsindhold, også et subjektivt gerningsindhold. For at det subjektive gerningsindhold i straffelovens § 231 kan anses for opfyldt, skal gerningspersonen ifølge bestemmelsens ordlyd have forsæt til at udsætte det pågældende barn eller den unge for en seksualforbrydelse efter straffelovens kapitel 24. Kravet om forsæt er det altovervejende udgangspunkt for overtrædelse af straffelovens kapitel 24 om seksualforbrydelser.³⁵ Det særlige ved bestemmelsen om grooming er imidlertid, at der er et fremrykket fuldbyrdelsesmoment.³⁶ Det betyder, at bestemmelsen kan fuldbyrdes, selvom barnet eller den unge ikke er blevet udsat for en seksualforbrydelse. Det er således allerede ved opbygningen af relationen, at bestemmelsen fuldbyrdes. Det afgørende i forhold til det subjektive gerningsindhold bliver herefter, hvorvidt gerningspersonen på det tidspunkt, hvor relationen opbygges, har forsæt til at begå en efterfølgende seksualforbrydelse mod barnet eller den unge. Der er således tale om et overskydende forsæt til at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse efter straffelovens kapitel 24.³⁷ Som nævnt ovenfor anføres det, at der med henvisning til seksualforbrydelser, skal forstås de seksualforbrydelser, som er nævnt i straffelovens kapitel 24. Det vil på den baggrund ikke være afgørende for vurderingen af gerningspersonens forsæt, hvorvidt det kan fastsættes, hvilken seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24, gerningspersonen har hensigt til at begå.³⁸

Det er ikke et krav for fuldbyrdelse af straffelovens § 231, at forsættet foreligger på det tidspunkt, hvor gerningspersonen i første omgang tager kontakt til barnet. Det nødvendige forsæt vil også kunne opstå, imens opbyggelsen af relationen finder sted.³⁹ Det er imidlertid relevant at bemærke, at bestemmelsen først fuldbyrdes, når det seksuelle forsæt er opstået. Det

³⁴ Ibid, s. 34.

³⁵ Ibid.

³⁶ Ibid, s. 7.

³⁷ Holst 2025, s. 11.

³⁸ L 50, s. 34.

³⁹ Ibid, s. 34.

vil således ikke være inden for anvendelsesområdet af bestemmelsen, at en gerningsperson systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med hensigt om at opbygge et venskab med den forurettede.⁴⁰

I forbindelse med vurderingen af gerningspersonens forsætlige adfærd, er det relevant særskilt at behandle de tilfælde, hvor forurettede er under og over den seksuelle lavalder. I dansk strafferet vil ethvert seksuelt forhold til et barn under den seksuelle lavalder på 15 år anses som strafbart, uagtet om barnet påstår at være indforstået hermed, jf. straffelovens § 222, stk. 1. I disse tilfælde vil det ved vurderingen af forsæt blive tillagt betydning, om gerningspersonen har sendt beskeder af seksuel karakter til barnet eller i øvrigt har udtrykt at se barnet fysisk eller virtuelt i en seksuel sammenhæng.⁴¹

I en sådan vurdering vil det videre indgå, hvorvidt der af gerningspersonens valgte sprogbrug kan uddrages seksuelle temaer. Det gælder også for dette sprogbrug, at det ikke er et krav, om det kan konkretiseres, hvad gerningspersonen har til hensigt seksuelt at begå over for barnet. Det vil yderligere kunne indgå som et element i vurderingen, hvorvidt gerningspersonen har haft kontakt til børn på tilsvarende måde, tidligere er dømt for overgreb mod børn, eller har opbevaret billeder af børn, som indeholder seksuelt materiale. Slutteligt vil et element også kunne bestå i, om gerningspersonen har opfordret barnet til at holde relationen skjult for sine forældre og øvrige personer i barnets liv.⁴²

I vurderingen af, hvorvidt det er et krav for fuldbyrdelse af grooming, at gerningspersonen har kendskab til forurettedes alder, er straffelovens § 231 omfattet af straffelovens § 228. Af § 228 følger det, at en gerningsperson kan straffes for overtrædelse af visse af straffelovens bestemmelser om seksualforbrydelser, uagtet at gerningspersonen alene har handlet uagtsomt med hensyn til den forurettedes tilstand eller alder. Har gerningspersonen derfor alene handlet uagtsomt i forhold til forurettedes alder, kan vedkommende fortsat straffes efter § 231, dog med en forholdsmæssig mindre straf.⁴³

⁴⁰ Holst 2025, s. 11.

⁴¹ L 50, s. 34.

⁴² Ibid.

⁴³ Ibid, s. 32.

I de situationer, hvor den unge er over 15 år, er det ikke i strid med den danske straffelov at indgå en relation af seksuel karakter, hvis begge parter samtykker hertil. Den retlige tvist, når det kommer til bestemmelsen om grooming, ligger derfor i, hvordan bevisbyrden kan løftes for, at gerningspersonen i en sådan situation har haft forsæt til at opbygge relationen med det formål at udsætte den unge for en seksualforbrydelse. Som nævnt, vil en formodning om, at der ikke er tale om et gensidigt og frivilligt seksuelt forhold, når den unge er fyldt 15 år, være svær at løfte bevisbyrden for. Dette gælder, medmindre der er udvist direkte manipulerende adfærd i en særlig grad eller en klar udnyttelse er forekommet på baggrund af en ulighed mellem parternes alder, erfaring og/eller udvikling.

Er den unge over 15 år, vil bevisbyrden for forsætlig adfærd ikke kunne løftes, hvis gerningspersons adfærd alene består i at lyve om få år relateret til vedkommendes reelle alder eller på anden vis manipulere med sit cv for at virke mere tiltrækkende. Modsætningsvis vil bevisbyrden for forsætlig adfærd kunne løftes i de tilfælde, hvor gerningspersonen udgiver sig for at arbejde som fotograf og deraf tiltrække den unge. Dette kan for eksempel ske ved at gerningspersonen angiver falske løfter om en modelkarriere, som reelt har til formål at få den unge til at posere nøgen, sende materiale af seksuel karakter eller lignende omstændigheder.⁴⁴

4.4 Grooming før indførelsen af straffelovens § 231

Grooming er trods den nye kriminalisering som nævnt ikke et nyt fænomen i en dansk strafferetlig kontekst. Den konkrete handling, hvor en voksen forsøger at manipulere en mindreårig med formål om at udsætte den mindreårige for et seksuelt overgreb, er således velkendt.⁴⁵ Der vil i det følgende indledningsvis foretages en redegørelse af retsgrundlaget før indførelsen af straffelovens § 231. Der vil dernæst inddrages retspraksis før indførelsen af straffelovens § 231 for at belyse den tidligere retstilstand vedrørende grooming.

Retsgrundlaget for straffelovens § 231

Der fandtes som nævnt ikke en særskilt bestemmelse om grooming i dansk strafferet før indførelsen af straffelovens § 231. Grooming kunne som nævnt efter omstændighederne straffes som forsøg på de øvrige straffebestemmelser i straffelovens kapitel 24.⁴⁶ Grooming kom imidlertid til udtryk i Lanzarotekonventionen, som Danmark underskrev den 20. december

⁴⁴ Ibid, s. 34.

⁴⁵ Holst 2025, s. 6.

⁴⁶ Afhandlingen, s. 6.

2007 og ratificerede den 18. november 2009 med ikrafttrædelse den 1. juli 2010. Lanzarotekonventionens formål var overordnet at forebygge og bekæmpe seksualforbrydelser over for børn.⁴⁷ Konventionens artikel 23 forpligtede de kontraherende stater, herunder Danmark, til at kriminalisere grooming i national ret.⁴⁸ I forbindelse med Danmarks ratificering af konventionen blev den tidligere justitsminister Lene Espersen adspurgt, i hvilket omfang digital grooming var strafbart efter dagældende ret, når groomingen ikke havde ført til et egentligt seksuelt overgreb.⁴⁹ Den tidligere justitsminister besvarede spørgsmålet den 19. juni 2008 på følgende måde:

“Justitsministeriet forstår spørgsmålet således, at der med ”grooming” sigtes til tilfælde, hvor en voksen opbygger et tillidsforhold til et barn, typisk via internet-chat, med henblik på senere at begå overgreb mod barnet.

Det fremgår af straffelovens § 21, at handlinger, som sigter til at fremme eller bevirke udførelsen af en forbrydelse, straffes som forsøg, når forbrydelsen ikke fuldbyrdes. De danske forsøgsregler kriminaliserer dermed bl.a. ethvert forsøg på seksuelle overgreb mod børn, således at såkaldt ”grooming” er strafbar i alle tilfælde, hvor en voksen tager kontakt til et barn med forsæt til at begå en forbrydelse af seksuel karakter omfattet af straffelovens bestemmelser herom.

Eksempelvis vil en person, der foretager ”grooming”, afhængig af de konkrete omstændigheder kunne straffes for forsøg på overtrædelse af straffelovens § 222 om samleje med et barn under 15 år.”⁵⁰

Det fremgår ligeledes af den tidligere justitsministers besvarelse, at grooming inden indførelsen af straffelovens § 231 efter omstændighederne ville kunne straffes som forsøg på en seksualforbrydelse efter straffelovens bestemmelser herom. Det var således den danske retsopfattelse, at grooming allerede var strafbart efter national ret, da forsøgsreglerne kriminaliserede ethvert forsøg på seksuelle overgreb mod børn. Der vil i det nedenstående med udgangspunkt i forarbejderne til straffelovens § 231, foretages en opremsning af de

⁴⁷ Jensen, Mathilde Worch, *Det strafferetlige forsøgs- og medvirkensansvar i et offerperspektiv* (2025), 1. udgave, Djøf Forlag, s. 249 (fremover benævnt “Worch 2025”).

⁴⁸ Worch 2025, s. 265.

⁴⁹ Holst 2025, s. 7-8.

⁵⁰ § 20-spørgsmål fra Retsudvalget, 2007-08 (2. samling), REU, Alm. del, Spm. 868, 19. juni 2008.

forbrydelser, som grooming tidligere kunne henføres til som forsøg. Det er relevant at bemærke, at straffebestemmelserne i straffeloven som udgangspunkt kræver forsæt, hvorfor grooming alene ville kunne straffes efter disse bestemmelser, såfremt der i det pågældende tilfælde var ført bevis for gerningspersonens forbryderiske forsæt.⁵¹

Grooming kunne inden indførelsen af straffelovens § 231 efter omstændighederne blandt andet straffes som forsøg på udvalgte seksuelle overgreb, blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232 eller optagelse, udbredelse eller besiddelse af seksuelt materiale af personer under 18 år efter straffelovens § 235. En overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2, kunne efter omstændighederne ske ved, at gerningspersonen i forbindelse med en kommunikation med barnet eller den unge fik denne til at fremsende materiale af seksuel karakter, som for eksempel nøgenbilleder. Grooming kunne efter omstændighederne ligeledes straffes som forsøg på voldtægt efter straffelovens § 216, stk. 2, vedrørende samleje med et barn under 12 år eller samleje med et barn under 15 år, såfremt gerningspersonen er fyldt 22 år. En forudsætning for at straffe efter straffelovens § 216, stk. 2, var, at gerningspersonen havde forsæt med hensyn til det faktum, at barnet var under den pågældende alder på enten 12 år eller 15 år.

Videre kunne grooming efter omstændighederne straffes som forsøg på overtrædelse af straffelovens § 222 om samleje med et barn under 15 år. I denne forbindelse ville det ligeledes være en forudsætning for straf, at gerningspersonen havde forsæt med hensyn til det faktum, at barnet var under 15 år. Det er desuden relevant at bemærke, at straffelovens § 216, stk. 2, og § 222 ligeledes ville kunne finde anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje, jf. straffelovens § 225.

Der ville således efter omstændighederne kunne straffes for forsøg på en af de ovennævnte straffebestemmelser i en situation, hvor en gerningsperson havde aftalt at mødes med et barn under 15 år, med det formål at opnå samleje eller andet seksuelt forhold med det pågældende barn. En gerningsperson, som i en groomingproces havde kommunikeret med et barn under 15 år med hensigt om at udsætte barnet for et seksuelt overgreb, ville således tidligt i processen kunne straffes for forsøg på seksuel omgang med barnet. Det ville som udgangspunkt være en

⁵¹ L 50, s. 6.

forudsætning for straf, at der kunne føres bevis for gerningspersonens forsæt til at begå det efterfølgende *konkrete* seksuelle overgreb mod barnet.⁵²

Retspraksis før straffelovens § 231

Som nævnt ovenfor kunne grooming, inden indførelsen af straffelovens § 231, efter omstændighederne straffes som forsøg på en seksualforbrydelse efter straffelovens bestemmelser herom. For at afdække den tidligere praksis for fænomenet grooming i en bredere praktisk kontekst, vil der i det nedenstående blive gennemgået tidligere eksempler fra retspraksis, hvoraf dele af dommene indeholder adfærd beskrevet som grooming. De inddragede domme er udvalgt, da de hver især indeholder en tidligere retlig beskrivelse af fænomenet grooming.

TfK 2019.135

Østre Landsret afsagde den 3. oktober 2018 dom i en sag vedrørende en person, der drev en hypnotisør klinik og som var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 220, jf. § 225, for groft at have misbrugt en 16-årig klients behandlings- eller plejemæssige afhængighed. Personen var desuden tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, til dels, jf. § 225, for ved hjælp af hypnose at gøre to andre klienter ude af stand til at nægte samleje med vedkommende. Endeligt blev personen tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 232, for blandt andet at have befølt yderligere syv klienter uden på deres tøj. Fælles for alle forholdene var, at tiltaltes hypnotisering af klienterne gjorde dem ude af stand til at modsætte sig ikke-ønskede seksuelle handlinger.

Særligt forholdet vedrørende den 16-årige klient er relevant i relation til groomingprocessen. I dommen blev der blandt andet inddraget en erklæring udarbejdet af professor, dr.med., cand.psych. Robert Zachariae, hvoraf følgende fremgår:

“I forbindelse med fuldbyrdet samleje, som må betragtes som et mere radikalt brud på konventionerne om en acceptabel behandler-patient-relation, er det værd at bemærke, at den pågældende handling ofte kan være resultatet af en gradvis proces [...]. Patienten vil således ofte være i tvivl om, hvorvidt berøringerne er en del af behandlingen, eller hun instrueres måske endda direkte i, at dette er tilfældet, og hun lader derfor i første

⁵² Ibid, s. 5-6.

omgang tvivlen komme behandleren til gode [...]. Sådanne processer omtales ofte som »assault by stealth« eller »the 'foot in the door' effect« og har fællestræk med seksuelle krænkeres såkaldte »victim grooming.«”⁵³ (egen fremhævnning)

Det fremgår af uddraget fra erklæringen, at tiltaltes adfærd havde fællestræk med seksuelle krænkeres “victim grooming”. Her lægges der blandt andet vægt på, at der var tale om en gradvis proces, hvoraf forurettedes eventuelle tvivl i de indledende faser ville komme tiltalte til gode på baggrund af magtforholdet i behandler-patient-relationen. Denne gradvise proces er også et element, som er nævnt i forarbejderne til straffelovens § 231. Det fremgår heraf, at arbejdsgruppen bemærkede, at et barn eller ung, der er udsat for en forførelsesproces, hvor gerningspersonen har forsøgt at etablere en nær relation ved løgne, anerkendelse og rosende ord, sjældent vil opdage, at der er tale om overgreb i begyndelsen af forløbet. Det bemærkes videre, at processen kan starte med kontakt af ikke-seksuel karakter, hvorefter gerningspersonen ofte vil udvikle relationen, således gerningspersonen af barnet eller den unge opfattes som fortrolig og nærværende.⁵⁴ Der ses på denne baggrund en del fællestræk i dommens konkrete, omtalte proces, der i erklæringen beskrives som “victim grooming” og arbejdsgruppens overvejelser om en groomingproces.

Østre Landsret lagde desuden følgende til grund i dommens resultat:

*“Landsretten lægger efter bevisførelsen til grund, at F1 syntes, at tiltalte var god at tale med, at hun troede, at tiltalte ville hende det bedste, og at hun troede, at behandlingen ville hjælpe hende. Det lægges endvidere til grund, at der undervejs i behandlingsforløbet, hvorunder F1 var i hypnosebehandling adskillige gange, herved opstod en særlig tillid til tiltalte fra F1's side, ligesom det efter F1's forklaring om forløbet findes ubetænkeligt at lægge til grund, at denne tillid blev forstærket af tiltaltes gradvise fysiske tilnærmelse af hende. Landsretten finder, at F1 som følge af det beskrevne forløb kom i et behandlingsmæssigt afhængighedsforhold til tiltalte. Landsretten har i den forbindelse fundet det ubetænkeligt at lægge til grund, at F1 som følge af sin psykiske tilstand, som tiltalte havde kendskab til, sammenholdt med sin unge alder og manglende livserfaring var en meget sårbar person.”*⁵⁵

⁵³ TfK 2019.135, s. 21-22 (pdf-version i spalter).

⁵⁴ L 50, s. 6.

⁵⁵ TfK 2019.135, s. 23 (pdf-version i spalter).

Sagen drejede sig således om en gerningsperson, som opbyggede en relation til den unge forurettede under 18 år, hvorefter gerningspersonen udsatte denne for en seksualforbrydelse. Det følger af Østre Landsrets begrundelse, at gerningspersonen skabte et afhængighedsforhold til forurettede ved gennem hypnosebehandling og gradvise fysiske tilnærmelser at oprette en særlig tillid mellem de to. Østre Landsret lagde desuden til grund, at forurettede, som følge af sin unge alder, manglende livserfaring og psykiske tilstand, var en meget sårbar person. Østre Landsret lagde således vægt på, at relationen blev opbygget på en af alder og erfaring beroende overlegenhed.

TfK 2021.820

Østre Landsret afsagde den 19. maj 2021 dom i en sag vedrørende en person, der var ansat på en skole og institution. Personen var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, jf. § 225, ved at have tvunget et 7-8-årigt udviklingshæmmet barn til oralsex. Personen var desuden tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 1, nr. 2, jf. § 225 og straffelovens § 232, for at have manipuleret kønsdelen på et 14-årigt tvangsindlagt barn. Endeligt var personen tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 232, § 264 a og § 235, stk. 2, for at have taget billeder af børn og været i besiddelse af seksuelt materiale af personer under 18 år. Tiltalte blev i byretten fundet skyldig i overtrædelse af alle de ovennævnte forhold.

Byretten havde i sin begrundelse lagt særligt vægt på, at overgrebene var begået over for sårbare børn og unge. Tiltalte fik herefter i byretten et forbud i fem år mod at tage kontakt til børn på internetplatforme, da byretten anførte, at *“T på en »grooming«-lignende måde havde skabt et venskabslignende forhold til de pågældende på internettet.”*⁵⁶ Landsretten vurderede i modsætning til byretten, at der ikke var grundlag for et sådant kontaktforbud. Det blev lagt til grund, at der i sagen ikke forelå oplysninger om, at tiltalte havde forsøgt at tage kontakt til fremmede børn via internettet. Foruden ovenstående vurdering, tiltrådte landsretten byrettens dom. Der blev blandt andet lagt vægt på følgende i byrettens begrundelse:

“Retten har ved straffens fastsættelse lagt vægt på forholdenes grovhed, herunder F1's unge alder, varigheden af den periode, hvor overgrebene på F2 fandt sted, og at tiltalte har været ansat på de steder, hvor overgrebene beskrevet i forhold 1 til forhold 4 er

⁵⁶ TfK 2021.820, s. 1 (*pdf-version i spalter*).

sket, hvorved tiltalte har misbrugt sin stilling, samt at overgrebene er begået mod særligt sårbare børn og unge. Retten har i den forbindelse tillige lagt vægt på det af de forurettede og flere af vidnerne forklarede om tiltaltes fremfærd, hvor tiltalte har skabt en slags venskabsforhold til de unge, at han har haft kontakt med dem over Messenger via en profil, som tiltalte selv har forklaret var særligt oprettet til dette, og tiltaltes intime og seksualiserende sprogbrug, hvilket synes at have visse fællestræk med fænomenet »grooming«.⁵⁷ (egen fremhævnning)

Det fremgår af ovenstående, at der i dommen ad flere omgange konkret er henvist til grooming. Der blev desuden ved strafudmålingen lagt særligt vægt på børnenes alder, deres sårbare position og det forhold, at gerningspersonen via internetplatforme havde skabt et slags venskabsforhold til de forurettede. Endeligt blev denne kontakt, samt gerningspersonens sprogbrug af intim og seksuel karakter beskrevet at have visse fællestræk med grooming.

Disse fællestræk er også at finde i de tidligere nævnte forarbejder til straffelovens § 231, hvoraf det fremgår, at betingelsen om en systematisk opbygning af en relation kan være opfyldt, hvis gerningspersonen kontakter adskillige børn og unge med samme systematiske fremgangsmåde ved f.eks. på samme måde at initiere kontakten til de pågældende børn og unge ved at anvende internettet, herigennem bestemte sociale medier eller lignende.⁵⁸

TfK 2023.403

Østre Landsret afsagde den 8. juni 2023 dom i en anden sag vedrørende en 34-årig person, som var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., for i to tilfælde at have haft samleje med et 12-årigt barn. Personen var desuden tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 264 b ved at have haft medvirken i via GPS at følge en datter af en bekendt. Tiltalte blev i første omgang fundet skyldig i de ovennævnte forhold i byretten. Landsretten tiltrådte herefter byrettens dom og anførte, at de lagde vægt på de samme omstændigheder, som var fremhævet af byretten.

⁵⁷ Ibid, s. 6.

⁵⁸ Afhandlingen, s. 14.

Der blev ved domsafsigelsen og strafudmålingen lagt vægt på, at “*T ved »grooming« havde opbygget et fortroligt forhold til den umodne og skrøbelige F, og at F ikke modsatte sig samlejerne.*”⁵⁹

Det fremgår ligeledes af dommen, at byretten lagde vægt på følgende forhold:

*“Retten har ved fastsættelsen af fængselsstraffen lagt særlig vægt på den alvorlige karakter af voldtægtsforholdet og den skærpelse af straffen for voldtægt og samleje med barn under 15 år ved udnyttelse af fysisk eller psykisk overlegenhed [...]. Det indgår i rettens vurdering af forholdets grovhed, at de to voldtægtsforhold mod samme pige er begået i et sammenhængende forløb, hvor den forurettede lod sig overtale til at tage med tiltalte hjem med henblik på seksuelt samkvem, efter at han ved såkaldt grooming havde opbygget et forhold til hende, hvor hun følte tryghed og fortrolighed i selskab med ham. Der er også lagt særlig vægt på, at forurettede, som ikke modsatte sig de to tilfælde af samleje med tiltalte, kun var 12 år (næsten 13 år), og at tiltalte var 34 år på gerningstidspunktet.”*⁶⁰ (egen fremhævnings)

Det fremgår således, at der også i denne dom ad flere omgange konkret er henvist til grooming. Det beskrives blandt andet, at gerningspersonen ved grooming havde opbygget et forhold til barnet og i denne forbindelse overtalte barnet med sig hjem med henblik på seksuelt samkvem. Da ethvert seksuelt forhold til et barn under den seksuelle lavalder som nævnt anses som strafbart, må det udledes, at gerningspersonen havde til hensigt at udsætte barnet for en seksualforbrydelse. Dernæst kan det udledes af dommen, at der blev lagt særligt vægt på, at barnet på gerningstidspunktet kun var 12 år, og gerningspersonen var 34 år, hvorfor gerningspersonen udnyttede sin fysiske og psykiske overlegenhed. En lignende beskrivelse af overlegenhed fremgår desuden af forarbejderne til straffelovens § 231:

“Det vil desuden være en betingelse for anvendelse af den foreslåede bestemmelse, at opbygningen af relationen er sket under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed. En på alder og erfaring beroende overlegenhed skal forstås i overensstemmelse med samme begreb i straffelovens § 223, stk. 2, om forførelse af en

⁵⁹ TfK 2023.403, s. 1 (pdf-version i spalter).

⁶⁰ Ibid, s. 2.

person under 18 år til samleje under groft misbrug af en på alder og erfaring beroende overlegenhed.”⁶¹

Disse dele af rettens vurdering er således et eksempel på, at denne tidligere begrundelse og forklaring af groomingforholdene i høj grad er sammenlignelig med den beskrivelse, som findes i forarbejderne til § 231 i straffeloven.

Delkonklusion

De ovennævnte domme illustrerer eksempler på, hvordan adfærd blev beskrevet som grooming i praksis før indførelsen af straffelovens § 231. Som tidligere nævnt i kapitlet, var fænomenet grooming forud for bestemmelsen også en velkendt situation i en dansk strafferetlig kontekst. Det fremgår af dommene, at grooming i høj grad blev anvendt strafferetligt til at beskrive en konkret gerningspersons adfærd.

I dommen fra Østre Landsret af den 3. oktober 2018 blev gerningspersonens adfærd af et fagkyndigt vidne beskrevet at have fællestræk med “victim grooming”. Denne beskrivelse blev understøttet af, at der var tale om en gradvis opbygget proces, som var understøttet i relationens magtforhold, hvoraf forurettedes eventuelle tvivl i de indledende faser ville komme gerningspersonen til gode. En lignende beskrivelse var som nævnt at finde i forarbejderne til straffelovens § 231. Arbejdsgruppen bemærkede i den forbindelse, at en gerningspersonen kan forsøge at etablere en nær relation ved løgne, anerkendelse og rosende ord, og at barnet eller den unge derfor sjældent vil opdage, at der er tale om overgreb i begyndelsen af forløbet. På baggrund af Østre Landsrets dom kan der drages flere paralleller mellem den tidligere beskrivelse af grooming-adfærden og den beskrivelse af gerningspersonens adfærd, som ligger til grund i arbejdsgruppens overvejelser i forbindelse med indførelsen af straffelovens § 231. Yderligere paralleller kom også til udtryk i Østre Landsrets begrundelse. Heraf fremgik det, at der blev lagt vægt på forurettedes unge alder, manglende livserfaring, psykiske tilstand og at forurettede var en meget sårbar person. Dette lægger sig i høj grad op af ordlyden i straffelovens § 231.

I dommen fra Østre Landsret af den 19. maj 2021 blev det lagt til grund, at gerningspersonens adfærd fandtes at have fællestræk med fænomenet grooming. Dommen henviste desuden ad

⁶¹ L 50, s. 34.

flere omgange konkret til grooming, hvilket understøtter, at grooming forud for indførelsen af straffelovens § 231 var en velkendt situation i en dansk strafferetlig kontekst. I denne dom lagde Østre Landsret ligeledes vægt på børnenes alder, deres sårbare position, sprogets seksuelle karakter og det forhold, at gerningspersonen via internetplatforme havde skabt et slags venskabsforhold til de forurettede. Dommen er således endnu et eksempel på, at der kan drages tydelige paralleller til forarbejderne for straffelovens § 231.

I Østre Landsrets tredje dom af den 8. juni 2023 blev der ligeledes i flere tilfælde konkret henvist til grooming. Østre Landsret beskrev, at gerningspersonen ved grooming havde opbygget et forhold til barnet og deraf overtalt barnet med sig hjem med henblik på seksuelt samkvem. I sin begrundelse lagde Østre Landsret som beskrevet ovenfor særligt vægt på, at forurettede på gerningstidspunktet kun var 12 år, og gerningspersonen var 34 år, hvorfor gerningspersonen udnyttede sin fysiske og psykiske overlegenhed. Dommen var heraf endnu et eksempel på, at den tidligere beskrivelse af groomingforholdene i høj grad er sammenlignelig med den beskrivelse, der er at finde i forarbejderne til straffelovens § 231.

Sammenfattende kan det på baggrund af ovenstående konkluderes, at grooming, i høj grad blev anvendt af både fagkyndige personer og lagt til grund af domstolene i beskrivelsen af gerningspersoners adfærd, forinden den selvstændige kriminalisering ved indførelsen af straffelovens § 231.

5. GROOMING I PRAKSIS

De ovennævnte domme illustrerer eksempler på, hvordan grooming blev beskrevet i praksis før indførelsen af straffelovens § 231. Nærværende kapitel indeholder herefter en analyse af de domme om grooming efter straffelovens § 231, som findes på tidspunktet for afhandlingens udarbejdelse og forud for den 10. april 2025. Kapitlet indeholder indledningsvis en særskilt behandling af hver enkelt dom. Den særskilte behandling af hver dom er opbygget i overensstemmelse med den pågældende doms oprindelige kronologi. I den forbindelse bemærkes, at nogle af dommene oprindeligt indeholder en mere sambehandlet tilgang vedrørende de tiltalte forhold, mens andre domme indeholder en mere særskilt behandling af hvert enkelt forhold.

5.1 AM2024.08.29V2

Retten i Aalborg

Retten i Aalborg afsagde den 12. februar 2024 dom i en sag vedrørende en person, som var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 231 om grooming, som det nedenstående vil tage udgangspunkt i. Personen var videre tiltalt for en række øvrige forhold, som vedrørte overtrædelser af straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., § 225, jf. § 216, stk. 2, 2. pkt., § 235, stk. 1 og 2 og § 232, stk. 1.

Personen var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 231 ved systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed at have opbygget en relation til forurettede med forsæt til at udsætte denne for en seksualforbrydelse, jf. straffelovens § 231. Det fremgår af tiltalen, at tiltalte havde udsat forurettede for grooming i perioden fra den 1. juli 2023 til den 7. september 2023. Dette blev understøttet af, at tiltalte blandt andet:

- *“på et ukendt tidspunkt forud for den 1. juli 2023 tilføjede Forurettede på Snapchat, og herefter løbende også efter den 1. juli 2023 og helt frem til den 7. september 2023, hvor tiltalte blev anholdt, havde såvel mundtlig som skriftlig kontakt med Forurettede via blandt andet Snapchat, TikTok og SMS, hvorved tiltalte løbende formåede at opbygge en relation til Forurettede,*
- *i forbindelse med korrespondancen indledningsvist oplyste til Forurettede, at han var 18 år gammel, uagtet at tiltalte på dette tidspunkt var 34 år gammel,*
- *flere gange gav Forurettede gaver i form af blandt andet slik og bamser samt gav Forurettede penge,*
- *alt i den hensigt at formå Forurettede til at have samleje og andet seksuelt forhold end samleje med ham.”*⁶²

På baggrund af ovenstående blev der ved tiltalen lagt vægt på, at opbygningen af relationen mellem tiltalte og forurettede var foregået over en periode via diverse sociale medier. Der blev herudover lagt vægt på, at tiltalte fortalte forurettede, at han var 18 år gammel, selv om han reelt var 34 år gammel. Der blev derudover lagt vægt på, at tiltalte havde givet forurettede

⁶² AM2024.08.29V2, s. 5 (pdf-version).

gaver. Disse handlinger var samlet foretaget med den hensigt at få forurettede til at indgå i en seksuel relation med tiltalte.

Rettens begrundelse

Retten i Aalborg anførte på baggrund af ovenstående, at tiltalte ud fra egen forklaring fik kontakt til forurettede på Snapchat i februar 2023. Tiltalte og forurettede begyndte herefter at skrive sammen. Retten lagde videre til grund, at tiltalte og forurettede mødtes fysisk i perioden fra den 15. juli til den 21. juli 2023. Retten anførte, at det på baggrund af forurettedes forklaring kunne lægges til grund, at tiltalte i starten af relationen havde udtalt, at tiltalte var 18 år, selv om tiltalte var 34 år. Tiltalte havde som følge heraf udnyttet sin markante aldersmæssige overlegenhed, som han senere udnyttede til at udsætte forurettede for seksualforbrydelser. Retten fandt det imidlertid tvivlsomt, om tiltalte havde overtrådt betingelserne for overtrædelse af straffelovens § 231. Retten henviste i denne forbindelse til, at ikrafttrædelsestidspunktet for straffelovens § 231 var den 1. juli 2023, og at forarbejderne til bestemmelsen anførte, at en forudsætning for straf var, at relationen mellem gerningspersonen og barnet eller den unge skal udvikle sig "over tid". Retten fandt således, at den omtalte forudsætning for straf ikke var opfyldt i nærværende relation. Uddybende anførte retten, at tiltaltes og forurettedes relation, som fandt sted før ikrafttrædelsestidspunktet og ligeledes efter, at tiltaltes seksualforbrydelser var ophørte, ikke skulle medregnes i vurderingen. Retten fandt på baggrund af det anførte, at tiltalte ikke havde gjort sig skyldig i forholdet vedrørende grooming efter straffelovens § 231. Dommen blev herefter anket til Vestre Landsret.

Vestre Landsret

Vestre Landsret afsagde den 29. august 2024 dom i ankesagen. Vestre Landsret henviste indledningsvis til forarbejderne til straffelovens § 231 og fremhævede i den forbindelse følgende:

"[...] Det vil efter den foreslåede bestemmelse være en forudsætning for straf, at gerningspersonen opbygger en relation til en person under 18 år. Herved forstås, at der etableres en kontakt mellem parterne, som enten kan være personlig, skriftlig eller digital, og som udvikler sig over tid. Opbygningen af en relation til barnet eller den unge vil typisk foregå i faser, hvor gerningspersonen gradvist forsøger at udvikle relationen, så barnet eller den unge anser gerningspersonen som en fortrolig og nær ven, og hvor gerningspersonen først senere i forløbet introducerer det seksuelle tema i relationen. [...]

Den foreslåede groomingbestemmelse tilsigter at ramme tilfælde, hvor der ikke kan føres bevis for forsøg på et konkret seksuelt overgreb. Tilfælde, der i dag kan straffes som forsøg på overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, eller § 222, herunder begge jf. § 225, vil således også fremover skulle straffes efter de på- gældende bestemmelser, eventuelt i sammenstød med den foreslåede groomingbestemmelse. [...]"⁶³

Et af Vestre Landsrets fremhævede og centrale punkter i forarbejderne til straffelovens § 231 var, at der mellem gerningspersonen og forurettede skal etableres en kontakt, som enten er personlig, skriftlig eller digital og som gennem nogle faser udvikler sig over tid. Herudover blev det ligeledes fremhævet, at tilfælde, der kan straffes som forsøg på overtrædelse af § 216, stk. 2, og/eller § 222 i straffeloven, ligeledes fremover skal straffes efter de nævnte bestemmelser og eventuelt i sammenstød med bestemmelsen om grooming.

Landsrettens begrundelse

Vestre Landsret anførte på baggrund af ovenstående, at kontakten mellem tiltalte og forurettede, som var udslagsgivende for, at de endte med at møde hinanden, var etableret i februar 2023. Den første gang, at tiltalte og forurettede mødtes, var i midten af juli 2023. Der var således i overensstemmelse med forarbejderne til straffelovens § 231 etableret en kontakt mellem tiltalte og forurettede, som havde udviklet sig over tid. Vestre Landsret anførte på den baggrund, at opbygningen af relationen mellem tiltalte og forurettede var sket ved en løbende og omfattende kontakt, som imidlertid skete før bestemmelsens ikrafttrædelsesdato den 1. juli 2023. Vestre Landsret anførte videre, at tiltalen vedrørte: *“perioden efter den 1. juli 2023, hvor kontakten og opbygningen af relationen således var etableret, men hvor relationen fortsat var der.”*⁶⁴ Tiltalen mod tiltalte omfattede således perioden, som lå *efter* etableringen af kontakten og opbygningen af relationen.

Vestre Landsret anførte herefter, at tiltalte, i henhold til kontakten efter ikrafttrædelsesdatoen den 1. juli 2023, var blevet fundet skyldig i overtrædelse af straffebestemmelserne i sagens øvrige forhold. I den forbindelse anførte Vestre Landsret, at tiltalte blandt andet var blevet dømt for overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, om voldtægt ved samleje med et barn under

⁶³ Ibid, s. 8-9.

⁶⁴ Ibid, s. 9.

15 år. Vestre Landsret anførte videre, at der ved vurderingen af forholdenes grovhed, kan tages hensyn til, hvorledes relationen mellem tiltalte og forurettede var opstået. Det vil således kunne være en skærpende omstændighed i vurderingen af forholdenes grovhed, at den konkrete seksualforbrydelse var opnået på baggrund af en relation, som udsprang af grooming. Med afsæt i ovenstående fandt Vestre Landsret, at der ikke var grundlag for at straffe for grooming efter straffelovens § 231 i sammenstød med tiltaltes øvrige overtrædelser af straffebestemmelserne i sagens øvrige forhold. Tiltalte blev således i overensstemmelse med byrettens dom frifundet for tiltalen vedrørende overtrædelse af straffelovens § 231 om grooming.

5.2 AM2024.09.05B

Retten i Esbjerg

Retten i Esbjerg afsagde den 5. september 2024 dom i en sag vedrørende en person, som var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 231, stk. 1, § 232, stk. 2, og § 235, stk. 2. Tiltalte havde ifølge tiltalen i en periode fra den 15. august 2023 og frem til den 29. november 2023:

*“[...] fysisk og via telefonisk korrespondance, ved manipulation og med forsæt til at udsætte Forurettede, født den 15. august 2009, for en seksualforbrydelse, som ansat på Skole, hvor Forurettede var elev, at have udnyttet sin alder og erfaring til at opbygge en relation til Forurettede, idet tiltalte vedvarende formåede at opbygge et fortroligt forhold til Forurettede [...]”.*⁶⁵

Tiltalte havde således ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygget en relation til den forurettede med forsæt til at udsætte denne for en seksualforbrydelse, jf. straffelovens § 231. Det ovennævnte blev understøttet ved, at tiltalte:

- *“flere gange i løbet af gerningsperioden fortalte Forurettede, at deres kommunikation var hemmelig, og at Forurettede ikke måtte fortælle nogle om deres relation, herunder at tiltalte stolede på Forurettede,*
- *flere gange planlagt mødte Forurettede på Skole, hvor de snakkede og krammede hinanden*

⁶⁵ AM2024.09.05B, s. 3 (pdf-version).

- *[...] at have skrevet til Forurettede, at hun var sød at skrive med, at hun, hvis hun kedede sig, bare kunne skrive til ham, at han var glad for, at han havde lært hende at kende, at han savnede hende, og at han glædede sig til at se Forurettede,*
- *flere gange [...] at have fortalt Forurettede, at hun var smuk, at hun var skøn og dejlig, at hun ikke kunne blive pænere, at hun så godt ud med og uden make up, at hun kunne være model, at hun så godt ud eller lignende,*
- *flere gange at have fortalt Forurettede, at han ikke længere havde en kæreste, uagtet han egentlig var i et forhold, og i den forbindelse givet udtryk for, at han gerne ville have Forurettede som kæreste, herunder at han kunne lide hende og holdt af hende,*
- *flere gange at have givet udtryk for at ville mødes med Forurettede, herunder [...] skrevet: ”du er altid velkommen her!” [...]*
- *flere gange at have haft samtaler med Forurettede via sms eller Instagram med indhold af seksuel karakter*
- *flere gange i november 2023 at have haft længerevarende opkald med Forurettede, [...]*⁶⁶

Ud over det ovennævnte havde tiltalte fået forurettede til at sende flere nøgenbilleder af sig selv. Tiltalte havde desuden også sendt et billede af sit eget lem til forurettede.

Rettens begrundelse

Retten anførte, at tiltalte på baggrund af ovenstående havde gjort sig bekendt med materiale af seksuel karakter af en person under 18 år, jf. straffelovens § 235, stk. 2. Videre havde tiltalte fremsendt et billede af sit eget lem, hvilket var egnet til at krænke forurettedes blufærdighed. Retten lagde til grund, at tiltalte og forurettede havde været i kontakt adskillige gange. Kontakten var særligt sket skriftligt, men også fysisk i form af korte møder og flere telefoniske samtaler. Retten lagde videre til grund, at denne kontakt kulminerede, idet forurettede sendte flere nøgenbilleder af sig selv over Instagram. En forudsætning for, at kontakten kulminerede var ligeledes, at forurettede fremsendte de pågældende nøgenbilleder på opfordring fra tiltalte. Tiltalte havde adskillige gange bedt forurettede om nøgenbilleder og havde til dels instrueret forurettede i, hvordan nøgenbillederne skulle tages. Retten lagde på den baggrund til grund, at forurettede, som på gerningstidspunktet var 14 år, var blevet udsat for seksualforbrydelser af den tiltalte.

⁶⁶ Ibid, s. 3-4.

Retten lagde videre til grund, at tiltaltes kontakt med forurettede, som udspillede sig før den ovennævnte kulmination, var: *“egnet til at opbygge en relation til hende med det formål at udsætte hende for en seksualforbrydelse [...]”*⁶⁷ På den baggrund fandt retten, at tiltalte havde opbygget en relation med forurettede: *“[...] ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed.”*⁶⁸ Det af retten anførte er således i overensstemmelse med ordlyden af straffelovens § 231 om grooming. Retten lagde i den forbindelse vægt på, at korrespondancen mellem tiltalte og forurettede havde et stigende romantisk og intimt indhold. Uddybende anførte retten, at korrespondancen mellem tiltalte og forurettede omhandlede udseende, kærester, gensidige følelser og fremtidsscenarier. Retten anførte ligeledes, at kontakten mellem tiltalte og forurettede var efter tiltaltes ønske. Retten lagde afslutningsvis til grund, at tiltalte var bevidst om forurettedes alder på 14 år. Tiltalte var selv 26 år og varetog en stilling på forurettedes skole. Retten anførte i den forbindelse, at tiltaltes stilling på forurettedes skole må have skabt en særlig tryghed for forurettede.

Retten fandt på baggrund af ovenstående, at tiltalte havde gjort sig skyldig i overtrædelse af straffelovens § 231 om grooming. Tiltalte havde ligeledes gjort sig skyldig i blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232, da forurettedes samtykke til at modtage et billede af tiltaltes lem ikke var diskulperende. Tiltalte blev på baggrund af indholdet af korrespondancen over Instagram ligeledes fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 235, stk. 2. Straffen for tiltalte blev fastsat til fængsel i 3 måneder, jf. straffelovens § 231, § 232, stk. 2, jf. stk. 1, og § 235, stk. 2. Retten lagde ved denne vurdering vægt på flere momenter. For det første lagde retten vægt på forholdenes karakter. For det andet lagde retten vægt på længden af den periode, hvor forførelsen var sket. For det tredje lagde retten vægt på, at tiltalte samtidig arbejdede på forurettedes skole. Endeligt lagde retten vægt på, at tiltalte havde valgt at fortsætte kontakten med forurettede efter sin dom af den 9. november 2023, hvor tiltalte blev fundet skyldig i ulovlig tvang efter straffelovens § 260, ved at have afpresset en 17-årig pige til at sende nøgenvideoer over Snapchat.

⁶⁷ Ibid, s. 5.

⁶⁸ Ibid.

5.3 AM2025.01.20B

Retten i Hjørring

Retten i Hjørring afsagde den 20. januar 2025 dom i en sag vedrørende en person, som var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 231 om grooming, § 232, jf. til dels § 21 og § 235, stk. 2, jf. § 21. Det fremgår af tiltalen, at tiltalte igennem en korrespondance med forurettede fra sin bopæl den 4. august 2023 systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed havde opbygget en relation til forurettede, med forsæt til at udsætte denne for en seksualforbrydelse. Dette blev understøttet ved, at tiltalte i korrespondancen med forurettede udgav sig for at være 12 år, hvorefter han opfordrede og tilskyndede forurettede, som oplyste, at hun var 10 år, til at udføre en squat-øvelse med bagdelen vendt mod kameraet. Tiltalte havde desuden opfordret forurettede til at fremsende en video heraf og fotos af sine kønsdele. Af den udvekslede korrespondance fremgik blandt andet følgende beskeder, som var blevet sendt fra tiltalte til forurettede:

- *"Har du hår på fissen"*⁶⁹
- *"bevis at du ikke har hår på fissen"*⁷⁰
- *"hvis du ik var kedelig havde du gjort det"*⁷¹
- *"hvis du er meget fræk så send et billede af din fisse"*⁷²
- *"hvsd med min pik"*⁷³
- *"fra 1 til 10 hvor meget vil du se min diller"*⁷⁴

Det følger af tiltalen, at tiltalte i ovennævnte beskeder forsøgte at sætte sig i besiddelse af seksuelt materiale af forurettede. Forurettede afviste imidlertid at sende de efterspurgte billeder til den tiltalte.

Retten's begrundelse

Retten lagde på baggrund af de i sagen fremlagte billeder og afhøringsrapport til grund, at tiltalte havde skrevet og sendt de beskeder, som fremgår af det ovenstående. Det objektive gerningsindhold i straffelovens § 231 var desuden opfyldt, da forurettede under

⁶⁹ AM2025.01.20B, s. 3 (*pdf-version*).

⁷⁰ Ibid.

⁷¹ Ibid.

⁷² Ibid.

⁷³ Ibid.

⁷⁴ Ibid.

gerningsforløbet havde oplyst, at hun var 10 år gammel, mens tiltalte udgav sig for at være 12 år gammel. Disse konkrete omstændigheder stemmer således overens med de tidligere nævnte forarbejder til straffelovens § 231, hvoraf følgende fremgår:

“Betingelsen om, at relationen opbygges ved manipulation, vil f.eks. kunne være opfyldt, hvis gerningspersonen foregiver at være et barn på alder med det barn, der kommunikerer med, herunder ved direkte at omtale sin alder eller ved f.eks. at ændre sit sprogbrug for derved at kunne skabe en illusion hos barnet om, at de to er jævnaldrende.”⁷⁵

Retten fandt på baggrund af det ovenstående, at tiltalte havde gjort sig skyldig i overtrædelse af straffelovens § 231 om grooming. Tiltalte havde ligeledes gjort sig skyldig i blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232, jf. til dels § 21 og § 235, stk. 2, jf. § 21, da tiltalte flere gange og vedvarende havde opfordret barnet til at sende billeder af sine kønsdele. Tiltaltes straf blev herefter fastsat til betinget fængsel i 30 dage. Retten lagde ved strafudmålingen vægt på tiltaltes personlige forhold, korrespondancens varighed af én dag, og at tiltalte selv afsluttede kommunikationen med barnet.

Det fremgår som nævnt af forarbejderne, at der ved opbygning af en relation forstås, at der etableres en kontakt mellem parterne, som enten er personlig, skriftlig eller digital og som gennem nogle faser udvikler sig over tid. Som tidligere beskrevet i afhandlingen fremgår det desuden af forarbejderne, at såfremt der er tale om enkeltstående tilfælde af kontakt mellem parterne, som imidlertid indeholder et seksuelt motiv, vil det være mere nærliggende at henføre forholdet under blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232. Straffelovens § 231 vil imidlertid efter omstændighederne kunne være anvendelig ved enkeltstående tilfælde af kontakt mellem parterne, som ikke indeholder et seksuelt motiv.⁷⁶

Da beskederne i denne sag havde tydelig karakter af seksuelt indhold, vil en sådan vurdering af andre omstændigheder umiddelbart ikke være relevant i denne sag. Det bemærkes dog hertil, at byretten i sin dom ikke nærmere havde begrundet, hvilke omstændigheder, som retten havde lagt vægt på, som i højere grad talte for, at der var tale om en overtrædelse af straffelovens §

⁷⁵ L 50, s. 34.

⁷⁶ Afhandlingen, s. 13.

231 frem for en overtrædelse af straffelovens § 232, som nævnt i forarbejderne til straffelovens § 231.

5.4 IAM2025.02.13B

Retten i Kolding

Retten i Kolding afsagde den 13. februar 2025 dom i en sag vedrørende en person, som var tiltalt for overtrædelse af straffelovens § 231 om grooming, som det nedenstående vil tage udgangspunkt i. Personen var videre tiltalt for overtrædelser af § 216, stk. 2, 2. pkt., til dels, jf. § 225, jf. § 21 og § 232, stk. 1.

Tiltalte var som anført tiltalt for grooming efter straffelovens § 231 ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed at have opbygget en relation til forurettede, som var under 18 år, med forsæt til at udsætte forurettede for en seksualforbrydelse, jf. straffelovens § 231. Groomingen foregik ifølge tiltalen i perioden før den 13. juli 2024 over sociale medier og SMS.

Retten's begrundelse

Retten lagde indledningsvis til grund, at tiltalte havde erkendt, at han var den rette person, som forurettede havde korresponderet og mødtes med. Vedrørende forholdet om grooming anførte retten, at der var præsenteret en længere korrespondance, som var foregået mellem tiltalte og forurettede. Den fremlagte korrespondance mellem tiltalte og forurettede var en fortsættelse af en tidligere korrespondance, som var begyndt på et andet forum. Ud over korrespondancen var der mellem tiltalte og forurettede foretaget et telefonopkald og et fysisk møde, som fandt sted den 13. juli 2024. Korrespondancen mellem tiltalte og forurettede kom først til ende, da forurettede afbrød den efter en henvendelse til sin far. Ud over det anførte, lagde retten til grund, at tiltalte den 13. juli 2024 havde givet forurettede 200 kroner. Retten anførte, at korrespondancen mellem tiltalte og forurettede både vedrørte emner af seksuel karakter og almindelige hverdagsting. Det fremgik desuden adskillige gange af korrespondancen, at den skulle være en hemmelighed mellem parterne. Tiltalte opbyggede således et særligt tillidsforhold til forurettede med det formål at begå en efterfølgende seksualforbrydelse mod forurettede. Tiltalte blev på den baggrund fundet skyldig i overtrædelse af straffelovens § 231 om grooming.

Herudover blev tiltalte ligeledes fundet skyldig i tiltalen vedrørende straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., til dels, jf. § 225, jf. § 21, om forsøg på voldtægt og andet seksuelt forhold end samleje med et barn under 15 år, og § 232, stk. 1, om blufærdighedskrænkelser. På baggrund af overtrædelserne af de nævnte bestemmelser, blev straffen for tiltalte fastsat til fængsel i 9 måneder, jf. straffelovens § 216, stk. 2, 2. pkt., til dels, jf. § 225, jf. § 21, § 231 og § 232, stk. 1. Retten lagde ved denne vurdering vægt på flere momenter. For det første lagde retten vægt på aldersforskellen mellem tiltalte og forurettede. For det andet lagde retten vægt på, at forurettede på gerningstidspunktet var omtrent 12 år. For det tredje lagde retten vægt på udgangspunktet for strafudmålingen i henhold til straffelovens § 231 om grooming. For det fjerde lagde retten vægt på strafskærpelsen ved indførelsen af lov nr. 226 af 2022-02-15.⁷⁷ Endeligt lagde retten vægt på tiltaltes personlige forhold og omstændighederne i øvrigt.

5.5 Samlet konklusion af grooming i praksis

De ovennævnte domme illustrerer, hvilke momenter domstolene har lagt vægt på i sager om grooming efter straffelovens § 231, som findes på tidspunktet for afhandlingens udarbejdelse og inden den 10. april 2025. I dommen fra Vestre Landsret den 29. august 2024 blev der indledningsvis lagt vægt på, at gerningspersonen og forurettede havde opbygget en relation over tid. Dette fremgår ligeledes af forarbejderne til straffelovens § 231, som angiver, at relationen - som både kan være personlig, skriftlig og digital - skal udvikle sig over tid.⁷⁸ Der blev desuden lagt vægt på, at gerningspersonen i forbindelse med korrespondancen med forurettede havde oplyst, at han var 18 år gammel, uagtet at han var 34 år gammel. Dette fremgår ligeledes af forarbejderne, som angiver, at manipulation kan ske ved at gerningspersonen direkte omtaler sin alder eller forsøger at fremstå jævnaldrende med barnet eller den unge.⁷⁹ Imidlertid blev gerningspersonen frifundet for grooming, da relationen mellem gerningspersonen og forurettede allerede var etableret og opbygget inden ikrafttrædelsen af straffelovens § 231.

I dommen fra retten i Esbjerg den 5. september 2024 kan det udledes, at der blev lagt vægt på, at korrespondancen mellem gerningspersonen og forurettede var af seksuel karakter. Der blev videre lagt vægt på barnets alder sammenholdt med gerningspersons alder samt det forhold, at

⁷⁷ Lov nr. 226 af 15. februar 2022 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v.

⁷⁸ Afhandlingen, s. 13.

⁷⁹ Ibid, s. 14.

gerningspersonen havde udnyttet sin af alder og erfaring overlegenhed i opbyggelse af relationen, da han af forurettede blev opfattet som en tryghedsskabende og fortrolig relation på baggrund af sin stilling på forurettedes skole.

Flere af de samme ovennævnte momenter blev lagt til grund i Retten i Hjørrings dom af 20. januar 2025. Ligeledes i denne dom lagde retten vægt på den udvekslede korrespondancens seksuelle karakter og den væsentlige aldersforskel mellem gerningspersonen og forurettede. Som nævnt fremgår det af forarbejderne til straffelovens § 231, at et enkeltstående tilfælde af kontakt med seksuel karakter vil være mere nærliggende at henhøre under blufærdighedskrænkelse efter straffelovens § 232. Dommen illustrerer således, at der kan dømmes for grooming efter straffelovens § 231 til trods for, at korrespondancen mellem gerningspersonen og barnet eller den unge kun er af én dags varighed.

I den sidste dom fra Retten i Kolding af 13. februar 2025, blev der indledningsvis lagt vægt på, at groomingprocessen foregik over en længere korrespondance mellem gerningspersonen og forurettede. Der blev i denne dom ligeledes lagt vægt på, at korrespondancen mellem gerningspersonen og forurettede indebar emner af seksuel karakter. Ud over den længere korrespondance af seksuel karakter, blev der lagt vægt på, at gerningspersonen adskillige gange fremhævede, at korrespondancen skulle være en hemmelighed mellem dem.

På baggrund af ovenstående kan det sammenfattende konkluderes, at der i de nuværende domme om grooming efter straffelovens § 231 af domstolene lægges særligt vægt på den opbyggede relations karakter og varighed, parternes aldersforskel og gerningspersonens overlegenhed i øvrigt.

Det er slutteligt væsentligt at fremhæve, at tre af de udvalgte domme på nuværende tidspunkt kun er behandlet ved første instans i byretten. Derudover fandt landsretten i den første dom, at relationen mellem gerningspersonen og forurettede allerede var etableret og opbygget inden ikrafttrædelsen af straffelovens § 231, hvorfor forholdet af den grund ikke var omfattet af bestemmelsens anvendelsesområde. Byretsdommene har deraf, som følge af det danske to-instansprincip og som nævnt i afhandlingens indledende metodekapitel, en lavere præjudikatsværdi. Deres grundlag for at danne præcedens for fremtidige domme om straffelovens § 231 vil således ikke i samme omfang tillægges retsdannende betydning, som domme afsagt i senere domstolsinstanser.

6. STRAFFELOVENS § 21 OM FORSØG

I overensstemmelse med det strafferetlige legalitetsprincip kan en handling kun straffes, såfremt handlingen opfylder gerningsindholdet i en given straffebestemmelse. Det vil imidlertid stride imod den almindelige retsopfattelse, hvis handlingen alene blev straffet ved fuldbyrdelsen af forbrydelsen. På baggrund af disse hensyn er der i dansk strafferet indført en regel om straf for forsøg på en forbrydelse i straffelovens § 21, som nærværende kapitel vil tage udgangspunkt i.⁸⁰ Det bør indledningsvis bemærkes, at den danske forsøgsregel er vidtrækkende sammenlignet med andre lande.⁸¹ Der vil i det nedenstående foretages en redegørelse af det objektive og subjektive gerningsindhold i straffelovens § 21 om forsøg.

6.1 Det objektive gerningsindhold

Kendetegnende for de situationer, hvor der er tale om forsøg efter straffelovens § 21 er, at der objektivt set ikke er begået en fuldbyrdet forbrydelse efter straffeloven. Bestemmelsen om forsøg har imidlertid ikke til formål at straffe fuldbyrdelsen af en given forbrydelse, men at straffe de handlinger, som den udviste adfærd ville kunne have medført.⁸² Det fremgår af straffelovens § 21, at handlinger, som sigter til at fremme eller bevirke udførelsen af en forbrydelse, straffes, når denne ikke fuldbyrdes, som forsøg. Strafansvaret efter § 21 omfatter således handlinger, som sigter til at fremme eller bevirke udførelsen af en forbrydelse. Heraf kan udledes, at en beslutning om at foretage en strafbar handling ikke i sig selv vil være strafbar, men at der i bestemmelsen er opstillet et krav om, at der i led af beslutningen foretages strafbare handlinger. Det vil i denne forbindelse være relevant at inddele disse handlinger i de fire nedenstående faser:

- 1) Beslutningen om at begå forbrydelsen
- 2) Forberedelseshandlinger
- 3) Iværksættelsen
- 4) Fuldbyrdelsen

⁸⁰ Elholm, Thomas & Baumbach, Trine, *Strafferettens almindelige del - det strafferetlige ansvar* (2022), 2. udgave, Djøf Forlag, s. 295-296 (fremover benævnt "Elholm & Baumbach 2022").

⁸¹ Elholm, Thomas et al., *Kommenteret straffelov - Almindelig del* (2023), 12. udgave, Djøf Forlag, s. 286 (fremover benævnt "Elholm et al. 2023").

⁸² Madsen, Lasse Lund, *Strafferet 1* (2020), 6. udgave, Djøf Forlag, s. 166 (fremover benævnt "Madsen 2020").

Den første fase angår den periode, hvor gerningspersonen gør sig overvejelser om, hvordan vedkommende skal begå selve forbrydelsen. Den anden fase er forberedelsesfasen, som blandt andet kan indeholde undersøgelser og organisering i forbindelse med valg af lokation, eventuel anskaffelse af remedier eller lignende. Den tredje fase er iværksættelsen, som vedrører den sidste handling forud for fuldbyrdelsen. Når gerningspersonen er nået til iværksættelsesfasen, har vedkommende således gjort de nødvendige handlinger for at kunne realisere forbrydelsen. Som eksempel herpå kan nævnes, at en gerningsperson trænger ind i den villa, hvor vedkommende har til hensigt at begå et røveri. Rækkefølgen på faserne vil i de fleste tilfælde fremstå som anført ovenfor, men faserne kan alt efter de konkrete omstændigheder også overlappe eller falde sammen. Et eksempel herpå vil være, hvis en gerningsperson har til hensigt at begå et seksuelt overgreb, men vedkommende endnu ikke har besluttet, hvem offeret skal være, hvorefter gerningspersonen aktivt forsøger at lede efter en mulig forurettede samt i den forbindelse har medbragt eventuelle remedier. Den fjerde fase er fuldbyrdelsen, hvor selve forbrydelsen således bliver fuldbyrdet.⁸³ Disse fire faser vil blive behandlet nærmere i de nedenstående afsnit.

(1) Beslutningen om at begå forbrydelsen og (2) Forberedelseshandlinger

Den indledende fase indeholder beslutningen om at begå forbrydelsen og en eventuel vurdering af, hvordan gerningspersonen påtænker at begå forbrydelsen. Som nævnt ovenfor, kan faserne efter de konkrete omstændigheder både overlappe eller falde sammen med hinanden. Fasen, hvori beslutningen tages, kan således både ligge forud for og efter fasen, hvori forberedelseshandlingerne foretages. Dette kan skyldes, at en gerningsperson ikke nødvendigvis har taget en beslutning om at begå forbrydelsen, inden en planlægningsfase undersøges, herunder om der er rimelige muligheder for at begå forbrydelsen.⁸⁴

De fleste trykte domme vedrørende straffelovens § 21 angår forhold, hvor gerningspersonen, i forbindelse med forsøget, ligeledes er tiltalt for et eller flere lignende forhold, eller hvor gerningspersonen tidligere har været straffet for kriminalitet af lignende art. Rammen for at straffe forberedelseshandlinger fastsættes dog med betydelige begrænsninger. Det kræves på denne baggrund, at forberedelseshandlingerne fremstår som objektivt mistænkelige, eller at der

⁸³ Madsen 2020, s. 170-171.

⁸⁴ Ibid, s. 170.

ud fra gerningspersonens tidligere kriminelle historik er en betydelig grund til at antage, at det nuværende forhold er udtryk for forsøg.⁸⁵

(3) Iværksættelsen

Som beskrevet ovenfor er den sidste fase, forinden en eventuel fuldbyrdelse, iværksættelsen. Denne tredje fase finder sted forud for, at gerningspersonen fuldbyrder den bestemte forbrydelse.⁸⁶ Grænsen for om en gerningsperson befinder sig mellem forberedelsesfasen og iværksættelsesfasen kan i praksis være svær at afgrænse. Særligt gælder det, at iværksættelsen, som er ansvarsgrundlaget i de fleste lande, ikke kun beror på den endelige handling, men også på de handlinger, som ligger forud for den endelige handling. Dette kunne eksempelvis forekomme, hvis der er en nær tidsmæssig sammenhæng mellem de to. I det tilfælde, hvor gerningspersonen aktivt sætter kurs mod gerningsstedet, vil der sædvanligvis kunne foreligge en iværksættelseshandling og deraf et konkret forsøg. Et eksempel herpå kom til udtryk i *U 1983.510 H*. I denne dom blev gerningspersonen fundet skyldig i forsøg på drab, da vedkommende havde befundet sig på forurettedes arbejdsplads med et skarpladt og afsikret jagtgevær, hvorefter politiet nåede at anholde vedkommende. I *TfK 2003.624 Ø* blev gerningspersonen modsætningsvist frifundet. I denne dom havde gerningspersonen medbragt en ladt revolver i en taxa på vej mod sin venindes bopæl.⁸⁷ Det fremgår af dommen, at gerningspersonen senere udtalte til politiet, at han havde haft til hensigt at dræbe sin veninde, hvis den pågældende taxa ikke var kørt forkert. Sidstnævnte dom er et eksempel på, hvordan beviskravet kan være sat højt i forbindelse med iværksættelseshandlingen.⁸⁸

(4) Fuldbyrdelsen

Den fjerde og sidste fase giver ikke anledning til omtrent så mange overvejelser, som de tre første faser. Når det kommer til denne fase, er der i praksis en stor andel af domme om forsøg på drab, hvor gerningspersonen har affyret skud, hvorefter forurettede enten undgik at blive ramt heraf eller overlevede til trods for at være blevet ramt af skuddene. I denne fase vil problemstillingen typisk vedrøre forsættet og ikke selve handlingen. Det centrale bliver derfor at undersøge gerningspersonens forsæt ved iværksættelseshandlingen og ikke, hvorvidt gerningspersonen havde forsæt til at handle frem til iværksættelseshandlingen.⁸⁹

⁸⁵ Ibid, s. 180.

⁸⁶ Ibid, s. 171.

⁸⁷ Ibid, s. 180.

⁸⁸ Ibid.

⁸⁹ Ibid, s. 180-181.

6.2 Det subjektive gerningsindhold

Uagtet hvilken af de fire faser, der er tilstrækkelig til at tilskrive forsøgsansvar, er der et krav om forsæt, forinden der kan dømmes for forsøg på en forbrydelse i straffeloven. Forsættet kan sågar udledes af forsøgsbegrebet i sin helhed, da der er tale om en handling, hvoraf man igennem sin egen vilje “forsøger” at opnå noget. Deraf kan det også udledes, at der ved selve handlingen er et grundlag for at have forsæt til at lykkes med en fuldbyrdelse af en given plan.⁹⁰ På samme baggrund vil det ikke være yderligere relevant at dykke ned i en vurdering af uagtsomhed. Dette skyldes, at det ikke er muligt at straffe for forsøg på bestemmelser, hvor der udelukkende er krav om uagtsomt adfærd, som eksempelvis straffelovens § 241 om uagtsomt manddrab.⁹¹

Det fremgår af forarbejderne til straffelovens § 21, at bestemmelsen ordlyd tidligere har været foreslået konkretiseret til handlinger, som *bestemt sigter til* eller *bestemt og utvetydigt sigter til*. Formålet bag dette krav om bestemthed var at sætte strengere krav til at løfte bevisbyrden i de tilfælde, hvor der var tale om mindre umiddelbare forberedelseshandlinger. Imidlertid har ordet “bestemt” ikke indgået i bestemmelsens ordlyd siden 1923, da lovgiver fandt, at bestemmelsen havde fungeret effektivt uden, at denne passus fremgik af ordlyden. Det danske retssystem har deraf opretholdt et ekstraordinært udgangspunkt, når det kommer til forsøgsansvaret, da bevisbyrden herved allerede vil kunne løftes ved de indledende forberedelseshandlinger. Der fremgår derfor ikke i praksis et krav om, at et forsøg skal være tilknyttet til en konkret og individuel forbrydelse, hvorfor et forsæt, som fremstår abstrakt, også vil kunne betragtes som fyldestgørende.⁹² Der vil i det nedenstående foretages en vurdering af kravet om forsæt i henhold til de fire ovennævnte faser: 1) Beslutningen om at begå forbrydelsen, 2) Forberedelseshandlinger, 3) Iværksættelsen og 4) Fuldbyrdelsen.

1) Beslutningen om at begå forbrydelsen og 2) Forberedelseshandlinger

I de indledende faser, herunder forberedelseshandlingerne, fremkommer det tvivlsomt, hvorvidt der stilles krav om kvalificeret forsæt i forbindelse med hensigten. Der skal i disse faser derfor konkret tages stilling til, om der eksisterer en plan af forbryderisk karakter. Herudover hvorvidt overvejelserfasen kan anses som værende afsluttet, og om selve

⁹⁰ Ibid, s. 171.

⁹¹ Elholm et al. 2023, s. 288.

⁹² Madsen 2020, s. 173-174.

beslutningen har en form for konkret karakter. Ved beslutningen forstås i dette tilfælde både beslutningen om at ønske at begå forbrydelsen, men også beslutningen om at fortsætte til næste fase, iværksættelsen. Det kan på den baggrund udledes, at kravet om forsæt i de indledende faser i højere grad bliver et udtryk for et krav om hensigt.⁹³

3) Iværksættelsen

Der er i forbindelse med de fire ovennævnte faser desuden væsentlig forskel på hvilke vanskeligheder, der kan opstå i forbindelse med at fastsætte forsættet. Prof. Lasse Lund Madsen anfører, at vanskelighederne ved at løfte bevisbyrden for forsætlig adfærd ved forsøg er væsentlige, men at dette ikke er beskrevet nærmere i nyere strafferetlig teori.⁹⁴

Kravene til forsæt i straffelovens § 21 er opfyldt af enhver form for forsæt, når det gælder handlinger, som befinder sig i iværksættelsesfasen. Det fremgår af det almindelige forsæt, at der lægges vægt på gerningspersonens subjektive indstilling på iværksættelsestidspunktet. Ses der derimod på forsætsgraden *dolus eventualis* anvendes denne særligt i forbindelse med forsøg, i de tilfælde, hvor forsøget enten er iværksat eller er tæt på at være iværksat. I *U 1992.455 H* har Højesteret imidlertid gjort klart, at der generelt bør udvises varsomhed med hensyn til anvendelsen af *dolus eventualis*. Til trods for at den konkrete dom vedrører drabsforsøg, findes Højesterets bemærkning at henvende sig bredt til *dolus eventualis* i forbindelse med det subjektive gerningsindhold i straffelovens § 21.⁹⁵

4) Fuldbrydelsen

Ved en vurdering af, om der er tale om forsøg efter straffelovens § 21, vil det desuden være relevant at se på, hvorvidt fuldbrydelsesmomentet er fremrykket eller der i øvrigt fremgår en særskilt forsøgsregel i den enkelte bestemmelses ordlyd, som f.eks. "*sigter til*". Det kan i sidstnævnte tilfælde forekomme tvivlsomt, hvorvidt fuldbrydelsesmomentet er fremrykket. Der kan i andre bestemmelser forekomme en ordlyd, som adskiller fuldbrydelsen af forbrydelsen tidsmæssigt fra det indgreb, som bestemmelsen tilsigter at værne sig imod. Et eksempel kan være straffelovens § 281 om afpresning, hvor forbrydelsen allerede fuldbrydes, i det øjeblik der fremsættes trusler, og deraf ikke først når den forurettede betaler.⁹⁶

⁹³ Elholm et al. 2023, s. 288-289.

⁹⁴ Madsen 2020, s. 172.

⁹⁵ Elholm et al. 2023, s. 288.

⁹⁶ Ibid, s. 279-280.

Handlerne kan desuden være åbenbart uegnede som middel til at fuldbyrde den tilsigtede forbrydelse, men uagtet dette være strafbare i forbindelse med at løfte bevisbyrden for, at der har været forsæt til forsøg. Har et konkret middel for eksempel udelukkende været uegnet, da gerningspersonen ikke har evnet at anvende det korrekt, vil der ikke kunne foreligge væsentlig tvivl om, at der vil være tale om forsøg. Et eksempel herpå kan være at gerningspersonen ikke evner at sigte korrekt med en ladt pistol. Er der modsætningsvist tale om en handling, som aldrig vil kunne føre til fuldbyrdelse af den tilsigtede forbrydelse, indeholder vurderingen en del flere nuancer. Til trods herfor vil det som udgangspunkt fortsat kunne fastslås, at der vil være tale om forsøg. Et eksempel på dette kan være forsøg på at tage livet af et dødfødt barn eller at anvende ufarlige stoffer til at forgifte en person. I disse tilfælde er det anvendte middel ikke foreneligt med hensyn til indgrebet.⁹⁷

I den sammenhæng kan det nævnes, at der også kan straffes for forsøg, når en tiltænkt følge udebliver grundet et manglende led i gerningsindholdet.⁹⁸ Et eksempel fremgår af *U 2007.1178 Ø*, hvor truende beskeder ikke nåede frem til rette vedkommende, da den pågældende telefon var i politiets besiddelse, men gerningspersonen uagtet blev dømt for forsøg på trusler efter straffelovens § 266.

Det gælder for de ovennævnte tilfælde, at der er eller vil være mangel på et konkret led i gerningsindholdet. Gerningspersonen vil dog være af den tro, at dette led er eller vil være til stede. Der vil på den baggrund i sådanne tilfælde kunne forekomme en retlig misforståelse. I disse tilfælde, vil der også kunne straffes for forsøg på samme vis, som hvis der forekom en faktisk vildfarelse.⁹⁹ Slutteligt kan der ligeledes statueres forsøg i praksis ved, at et forsøg på en forbrydelse af mere alvorlig karakter i stedet straffes som en fuldbyrdelse af gerningsindholdet i en forbrydelse af mindre alvorlig karakter. Et klassisk og ofte anvendt eksempel herpå er at et forsøg på voldtægt i stedet straffes som fuldbyrdet blufærdighedskrænkelser efter straffelovens § 232.¹⁰⁰

⁹⁷ Ibid, s. 284.

⁹⁸ Ibid, s. 287.

⁹⁹ Ibid, s. 285.

¹⁰⁰ Ibid, s. 286.

7. STRAFFELOVENS § 22 OM TILBAGETRÆDEN

Foruden reglen i straffelovens § 21 om forsøg på en forbrydelse, er der i straffelovens § 22 en regel om frivillig tilbagetræden fra forsøg på en forbrydelse. Bestemmelsen bygger på det grundlæggende hensyn, at der ikke er nogen samfundsmæssig interesse i at straffe personer, såfremt de opgiver deres kriminelle forsæt og forhindrer fuldbyrdelsen af forbrydelsen.¹⁰¹ Det fremgår af straffelovens § 22, at forsøg ikke straffes, når gerningspersonen frivilligt og ikke på grund af tilfældige hindringer for gerningens udførelse eller for opnåelsen af det ved denne tilsigtede øjemed afstår fra iværksættelsen eller hindrer fuldbyrdelsen eller foretager handlinger, som ville have hindret fuldbyrdelsen, hvis denne ikke, ham uafvidende, var mislykkedes eller ad anden vej var afværget. Bestemmelsen hjemler således straffrihed for en gerningsperson, der frivilligt afværger fuldbyrdelsen af en forbrydelse.¹⁰² Der vil i det nedenstående foretages en redegørelse af det objektive og subjektive gerningsindhold i bestemmelsen.

7.1 Det objektive gerningsindhold

Det fremgår af straffelovens § 22, at der skal være tale om frivillig tilbagetræden fra forsøg på en forbrydelse. Dette betyder, at forbrydelsen ikke må være fuldbyrdet, hvis der skal indtræde straffrihed. Forbrydelsens fuldbyrdelse er derved skæringspunktet mellem den mulige straffrihed og strafansvaret. Det er på den baggrund afgørende, hvornår den pågældende straffebestemmelse må anses for fuldbyrdet.¹⁰³ Straffelovens § 22 opstiller tre måder, hvorpå en gerningsperson kan træde frivilligt tilbage fra forsøg på fuldbyrdelse af en forbrydelse:

- 1) Gerningspersonen afstår frivilligt fra iværksættelsen.
- 2) Gerningspersonen afstår ikke fra iværksættelsen, men hindrer frivilligt fuldbyrdelsen.
- 3) Gerningspersonen afstår ikke fra iværksættelsen, men foretager frivilligt handlinger, som ville have hindret fuldbyrdelsen, hvis denne ikke, ham uafvidende, var mislykkedes eller ad anden vej var afværget.¹⁰⁴

Der vil i det nedenstående foretages en nærmere redegørelse for hver enkelt af disse måder.

¹⁰¹ Elholm & Baumbach 2022, s. 322-323.

¹⁰² Elholm et al. 2023, s. 293.

¹⁰³ Elholm & Baumbach 2022, s. 323.

¹⁰⁴ Ibid, s. 325.

(1) Gerningspersonen afstår frivilligt fra iværksættelsen

Den første måde, hvorpå en gerningsperson kan træde frivilligt tilbage fra forsøg på en forbrydelse, er når gerningspersonen frivilligt afstår fra iværksættelsen. Dette betyder, at gerningspersonen vælger ikke at iværksætte forbrydelsen. Gerningspersonens frivillighed kommer til udtryk ved, at gerningspersonen af egen fri vilje og ikke på grund af tilfældige hindringer for gerningens udførelse, vælger at afstå fra iværksættelsen af forbrydelsen. Ved betegnelsen "iværksættelsen" forstås den iværksættelseshandling, som gerningspersonen har foretaget, som i sig selv er egnet til at fuldbyrde bestemmelsen, eller i hvert fald af gerningspersonen opfattes som egnet. Det er således denne iværksættelseshandling, som er afgørende i relation til frivillig tilbagetræden fra forsøg på en forbrydelse efter straffelovens § 22. Det kan ud fra ordlyden af straffelovens § 22 udledes, at gerningspersonen kan afstå fra iværksættelsen ved blot at forholde sig passivt. Der er således ikke noget krav om en aktiv handling fra gerningspersonen side for at straffrihed kan indtræde.¹⁰⁵

Sammenfattende kan det anføres, at en gerningsperson kan træde frivilligt tilbage fra forsøg på en forbrydelse, når gerningspersonen afstår fra iværksættelsen af forbrydelsen. Denne afståelse kan ske ved, at gerningspersonen blot forholder sig passivt, og kræver således ikke nogen aktiv handling.

(2) Gerningspersonen afstår ikke fra iværksættelsen, men hindrer frivilligt fuldbyrdelsen

Den næste måde, hvorpå en gerningsperson kan træde frivilligt tilbage fra forsøg på en forbrydelse, er når gerningspersonen ikke afstår fra iværksættelsen, men frivilligt hindrer fuldbyrdelsen. I denne situation er iværksættelseshandlingen allerede foretaget af gerningspersonen, hvilket står i modsætning til tilfældet ovenfor, hvor iværksættelseshandlingen endnu ikke er foretaget. For at kunne træde frivilligt tilbage fra forsøg på en forbrydelse, vil passivitet således ikke længere være tilstrækkeligt. Det er derimod et krav, at gerningspersonen frivilligt hindrer fuldbyrdelsen af forbrydelsen. Der skal således være en årsagssammenhæng mellem gerningspersonens afværgehandling og hindringen af fuldbyrdelsen af forbrydelsen.

Frivilligheden kommer til udtryk ved, at gerningspersonen selv vælger at hindre fuldbyrdelsen og ikke på grund af tilfældige hindringer for gerningens udførelse. Gerningspersonen skal ved

¹⁰⁵ Ibid, s. 325-326.

sin handling vise, at det kriminelle forsæt er opgivet. I denne sammenhæng kan en relevant sontring for, hvornår der kan trædes frivilligt tilbage fra forsøg på fuldbyrdelse af en forbrydelse, være en vurdering af forskellen mellem adfærds- og forårsagelsesdelikter. Forskellen mellem adfærds- og forårsagelsesdelikter består i, hvornår forbrydelsen anses for fuldbyrdet. Ved adfærdsdelikter fuldbyrdes forbrydelsen almindeligvis ved iværksættelseshandlingen. Det afgørende er således den pågældende adfærd, og ikke de eventuelle følger af adfærden. En gerningsperson vil derfor ikke kunne træde frivilligt tilbage fra forsøg på fuldbyrdelse af en forbrydelse, når iværksættelseshandlingen allerede er foretaget. Det er dog relevant at bemærke, at nogle adfærdsdelikter kræver, at flere former for adfærd skal være foretaget før fuldbyrdelsen af forbrydelsen indtræder. I sådanne tilfælde vil fuldbyrdelsen først indtræde, når de oplistede former for adfærd er foretaget. Ved forårsagelsesdelikter fuldbyrdes forbrydelsen derimod, når en bestemt følge indtræder. En gerningsperson vil derfor kunne træde frivilligt tilbage fra forsøg på fuldbyrdelse af en forbrydelse, når gerningspersonen hindrer denne følge i at indtræde. Det vil derfor være uden betydning, om gerningspersonen har foretaget iværksættelseshandlingen samt de nødvendige foranstaltninger for at fuldbyrde forbrydelsen.

Det er imidlertid et krav, at gerningspersonen foretager sig noget aktivt for at hindre fuldbyrdelsen af forbrydelsen. Ligeledes i dette tilfælde vil gerningspersonens passivitet således ikke være tilstrækkelig. Sondringen mellem adfærds- og forårsagelsesdelikter i relation til spørgsmålet om frivillig tilbagetræden er imidlertid ikke altafgørende, da andre faktorer også spiller en rolle. Det er først og fremmest ikke altid muligt at vurdere, hvorvidt der er tale om et adfærdsdelikt eller et forårsagelsesdelikt. Det er dernæst ikke afgørende for spørgsmålet om frivillig tilbagetræden fra forsøg på fuldbyrdelse af en forbrydelse, om den pågældende forbrydelse karakteriseres som et adfærdsdelikt eller forårsagelsesdelikt. Det afgørende er derimod fuldbyrdelsestidspunktet for den pågældende forbrydelse.¹⁰⁶

Sammenfattende kan det anføres, at en gerningsperson kan træde frivilligt tilbage fra forsøg på en forbrydelse, når gerningspersonen efter foretagelsen af iværksættelseshandlingen, frivilligt og aktivt hindrer fuldbyrdelsen af forbrydelsen.

¹⁰⁶ Ibid, s. 326-328.

(3) Gerningspersonen afstår ikke fra iværksættelsen, men foretager frivilligt handlinger, som ville have hindret fuldbyrdelsen, hvis denne ikke, ham uafvidende, var mislykkedes eller ad anden vej var afværget

Den tredje måde, hvorpå en gerningsperson kan træde frivilligt tilbage fra forsøg på en forbrydelse, er når gerningspersonen ikke afstår fra iværksættelsen, men frivilligt foretager handlinger, som ville have hindret fuldbyrdelsen, hvis denne ikke, ham uafvidende, var mislykkedes eller ad anden vej var afværget. Gerningspersonen har således allerede foretaget iværksættelseshandlingen, som i tilfældet ovenfor. Denne situation adskiller sig imidlertid fra tilfældet ovenfor, da gerningspersonen ikke selv hindrer fuldbyrdelsen af forbrydelsen. Gerningspersonen kan derfor træde frivilligt tilbage fra forsøg på en forbrydelse, selv om iværksættelseshandlingen allerede er foretaget og gerningspersonen ikke selv har hindret fuldbyrdelsen af forbrydelsen. Det afgørende i denne situation er imidlertid, at gerningspersonens handlinger *ville* have hindret fuldbyrdelsen, hvis denne ikke, ham uafvidende, var mislykkedes eller ad anden vej var afværget. Dette betyder, at forbrydelsen under alle omstændigheder ikke ville være blevet fuldbyrdet, uagtet gerningspersonens afværgehandling. Modsat tilfældet ovenfor, er der således ikke noget krav om en årsagssammenhæng mellem gerningspersonens afværgehandling og hindringen af fuldbyrdelsen. Der er imidlertid et krav om, at det skal være gerningspersonen uafvidende. Det afgørende er således, at gerningspersonen ikke havde viden om, at forbrydelsen var mislykkedes eller afværget på anden vis.¹⁰⁷

Sammenfattende kan det anføres, at en gerningsperson kan træde frivilligt tilbage fra forsøg på en forbrydelse, når gerningspersonen efter foretagelsen af iværksættelseshandlingen, frivilligt foretager handlinger, som *ville* have hindret fuldbyrdelsen af forbrydelsen, hvis denne ikke, ham uafvidende, var mislykkedes eller ad anden vej var afværget.

7.2 Det subjektive gerningsindhold

Straffelovens § 22 indeholder ud over det objektive gerningsindhold, ligeledes et subjektivt gerningsindhold. Det fremgår som nævnt af ordlyden af straffelovens § 22, at forsøg ikke straffes, når gerningspersonen frivilligt og ikke på grund af tilfældige hindringer for gerningens udførelse eller for opnåelsen af det ved denne tilsigtede øjemed afstår fra iværksættelsen eller hindrer fuldbyrdelsen eller foretager handlinger, som ville have hindret fuldbyrdelsen, hvis

¹⁰⁷ Ibid, s. 328.

denne ikke, ham uafvidende, var mislykkedes eller ad anden vej var afværget. Der fremgår således to betingelser i det subjektive gerningsindhold. Der skal være tale om 1) frivillighed og 2) det skal ikke være på grund af tilfældige hindringer.

1) Frivillighed

Det subjektive krav om frivillighed betyder, at gerningspersonen frivilligt skal have opgivet sit kriminelle forsæt. I en vurdering af gerningspersonens frivillighed vil det indgå, hvorvidt gerningspersonen frivilligt har besluttet sig for at vende viljen til det gode. Såfremt dette er tilfældet, vil det kunne føre til straffrihed efter straffelovens § 22.¹⁰⁸ Et eksempel på frivillig tilbagetræden er situationer, hvor gerningspersonen af moralske og etiske årsager vælger at træde tilbage fra fuldbyrdelsen af forbrydelsen. En sådan situation kunne tænkes at forekomme, såfremt gerningspersonen får medlidenhed med forurettede og på den baggrund vælger at træde tilbage.¹⁰⁹ Det er imidlertid relevant at bemærke, at der ikke er noget krav om et moralsk og etisk motiv. En gerningsperson med et umoralsk og uetisk motiv, vil således ligeledes kunne træde frivilligt tilbage i overensstemmelse med bestemmelsen. Dette blev fastslået i *U 2005.244 H*, hvor Højesteret anførte følgende: *“Frivillig tilbagetræden fra forsøg er ikke betinget af, at gerningsmandens tilbagetræden skyldes agtværdige motiver. Det kan endvidere ikke i sig selv udelukke frivillighed, at gerningsmanden afstår, fordi han ikke »gider«.”*¹¹⁰ Hvis der derimod foreligger pressio eller tvang som årsag til at opgive det kriminelle forsæt, vil der ikke være tale om frivillighed i bestemmelsens forstand. Gerningspersonen vil i så fald ikke have vendt viljen til det gode af frivillighed, men grundet pressio eller tvang. I et sådant tilfælde vil der derfor ikke kunne være tale om straffrihed efter straffelovens § 22.¹¹¹

Såfremt der er tale om en fysisk umulighed eller manglende fysiske muligheder, vil der ligeledes ikke være tale om frivillig tilbagetræden. Der forekommer herudover et uklart område ved frivillig tilbagetræden, hvor retsstillingen ikke er klar. Her kan der i stedet lægges vægt på, hvorvidt gerningspersonen ved opgivelsen af sit kriminelle forsæt antog, at han ville kunne gennemføre forbrydelsen, hvis han ønskede det. Såfremt gerningspersonen antog, at det ikke ville lykkedes ham at gennemføre forbrydelsen, vil der antageligvis ikke være tale om en frivillig tilbagetræden. Sådan en situation vil kunne forekomme, såfremt gerningspersonen

¹⁰⁸ Ibid, s. 330.

¹⁰⁹ Elholm et al. 2023, s. 294.

¹¹⁰ U 2005.244 H, s. 13 (*pdf-version i spalter*).

¹¹¹ Elholm & Baumbach 2022, s. 330.

fandt, at forbrydelsen var vanskelig at gennemføre eller sandsynligheden for at blive pågrebet var stor. Det faktum, at vanskelighederne ville kunne være overvundet med exceptionel indsats, betyder ikke, at tilbagetrædelsen anses for at være frivillig.¹¹²

Sammenfattende kan det anføres, at det subjektive krav om frivillighed vil være opfyldt, hvis gerningspersonen frivilligt har besluttet sig for at opgive sit kriminelle forsæt uafhængigt af ydre omstændigheder.

2) Ikke på grund af tilfældige hindringer

Ved siden af kravet om frivillighed i straffelovens § 22 fremgår det ligeledes af ordlyden, at tilbagetræden ikke må ske på grund af tilfældige hindringer. Disse tilfældige hindringer kan efter ordlyden af bestemmelsen både relatere sig til gerningens udførelse eller for opnåelsen af det ved denne tilsigtede øjemed. Der har i den juridiske teori været diskussioner om, hvorvidt dette krav har selvstændig betydning eller blot indgår som en del af kravet om frivillighed. Det kan ud fra nyere juridisk teori antages, at kravet er nyttigt. Kravet medfører, at frivilligheden ikke kan stå alene for at statuere straffrihed efter straffelovens § 22. Såfremt der forekommer tilfældige hindringer udefra, som påvirker gerningspersonen til at træde tilbage fra forsøget, vil frivillighed således være udelukket. Frivillighed vil ligeledes være udelukket, selv om gerningspersonen træder tilbage fra forsøg på en forbrydelse, som han godt vil kunne have gennemført trods de tilfældige hindringer. Det afgørende er således, at gerningspersonen på grund af de tilfældige hindringer vælger at afstå fra forsøget. Ved tilfældig forstås, at hindringen skal være tilfældig eller uventet for gerningspersonen. Der skal således ikke foretages en objektiv vurdering af, om hindringen kan anses for at være tilfældig. Der skal derimod foretages en subjektiv vurdering af, om gerningspersonen anser hindringen for værende tilfældig eller uventet.¹¹³

Sammenfattende kan det anføres, at kravet om, at tilbagetræden ikke må ske på grund af tilfældige hindringer, er opfyldt, når gerningspersonen frivilligt træffer beslutningen om at træde tilbage fra forsøg uden at det er grundet tilfældige hindringer.

¹¹² Elholm et al. 2023, s. 294-295.

¹¹³ Elholm & Baumbach 2022, s. 331.

7.3. Situationer, hvor tilbagetræden i almindelighed ikke anses for at være frivillig

Der kan efter retspraksis og den juridiske teori foreligge særlige omstændigheder, som kan udelukke frivillig tilbagetræden efter straffelovens § 22. Når sådanne omstændigheder har indflydelse på gerningspersonens tilbagetræden, vil tilbagetræden i almindelighed ikke anses for at være frivillig. På baggrund af retspraksis og den juridiske teori, er der opstillet nogle situationer, hvor tilbagetræden i almindelighed ikke anses for at være frivillig. Der vil i det nedenstående foretages en redegørelse af sådanne situationer med inddragelse af retspraksis.¹¹⁴

Situation I - Gerningspersonen bliver afsløret i sit forehavende

Den første situation, der i almindelighed bevirker, at tilbagetræden ikke anses for at være frivillig, er når gerningspersonen bliver afsløret i sit forehavende. Denne situation gjorde sig gældende for et af forholdene i *U 2019.2356 V*.¹¹⁵ Dommen omhandler en gerningsperson, der blev idømt forvaring for adskillige tilfælde af samleje og andet seksuelt forhold end samleje med fire drenge i alderen 11-17 år. Gerningspersonen erkendte i det ene forhold at have indgået en aftale med den ene dreng på 14 år om at mødes for at have samleje mod betaling. Gerningspersonen gjorde imidlertid gældende, at han var straffri i henhold til straffelovens § 22, da han fortrød denne aftale og derfor ikke gennemførte den. Det fremgik imidlertid af sagens oplysninger, at den 14-årige drengs mor forinden havde anmeldt gerningspersonen til politiet. Under disse omstændigheder blev det lagt til grund, at anmeldelsen kombineret med gerningspersonens frygt for at blive afsløret resulterede i, at aftalen mellem parterne blev afbrudt. Vestre Landsret fandt på den baggrund, at der ikke var tale om frivillig tilbagetræden fra forsøg efter straffelovens § 22.

Situation II - Gerningspersonen har en konkret frygt for at blive afsløret

Den anden situation, der i almindelighed bevirker, at tilbagetræden ikke anses for at være frivillig, er når gerningspersonen har en konkret frygt for at blive afsløret. Der er ikke tale om en sædvanlig og generel frygt, som kan antages at være almindeligt forekommende i sådanne situationer. En sådan sædvanlig og generel frygt vil ikke udelukke frivillig tilbagetræden efter straffelovens § 22. Der skal derimod være tale om en konkret frygt, som resulterer i, at gerningspersonen afstår fra forbrydelsen. En sådan konkret frygt kan udspringe af en øget risiko for at blive afsløret. Denne situation gjorde sig gældende i *U 2002.1138 Ø*, hvor flere

¹¹⁴ Ibid, s. 332.

¹¹⁵ Ibid.

gerningspersoner blev fundet skyldige i medvirken til og forsøg på brandstiftelse.¹¹⁶ Det fremgår af dommen, at de pågældende gerningspersoners forsøg på at forvolde ildebrand mislykkedes, da to af gerningspersonerne følte sig overvåget. På trods af at gerningspersonerne nægtede sig skyldige i forholdet vedrørende brandstiftelsen, blev de fundet skyldige i Østre Landsret. Der var således ikke tale om frivillig tilbagetræden fra forsøg efter straffelovens § 22. Den førnævnte dom *U 2019.2356 V* kan ligeledes være relevant i denne henseende. I dommen blev det lagt til grund, at anmeldelsen til politiet kombineret med frygten for at blive afsløret, var afgørende for spørgsmålet om frivillig tilbagetræden efter straffelovens § 22. Gerningspersonen var således blevet afsløret i sit forehavende, da den 14-årige drengs mor anmeldte ham, men han havde samtidig også en konkret frygt for at blive afsløret.

Situation III - Gerningspersonens forbrydelse viser sig at være umulig at gennemføre

Den tredje situation, der i almindelighed bevirker, at tilbagetræden ikke anses for at være frivillig, er når gerningspersonens forbrydelse viser sig at være umulig at gennemføre. Denne situation omfatter blandt andet tilfælde, hvor gerningspersonen har et særligt formål med forbrydelsen, som viser sig at være umuligt at opnå. Situationen omfatter også tilfælde, hvor gerningspersonen i forbindelse med sit forehavende støder på praktiske udfordringer, der er uoverkommelige. En dom, som illustrerer sådan en situation, er *U 2012.2562 H*.¹¹⁷ Dommen omhandler en gerningsperson, som forsøgte at dræbe en tegner, som havde portrætteret den muslimske profet Muhammed. Gerningspersonen lykkedes ikke med at dræbe tegneren, da tegneren formåede at låse sig ind i et sikret rum. Det var ikke muligt for gerningspersonen at bryde døren til det sikrede rum op. Der forelå således umulighed for at gennemføre forbrydelsen, hvorfor gerningspersonen blev fundet skyldig i forsøg.

Situation IV - Gerningspersonen opgiver på grund af uforudsete udfordringer

Den fjerde situation, der i almindelighed bevirker, at tilbagetræden ikke anses for at være frivillig, er når gerningspersonen opgiver på grund af uforudsete udfordringer. De uforudsete udfordringer kan både være fysiske og psykiske. Det afgørende i denne henseende er, at gerningspersonen opgiver på grund af disse uforudsete udfordringer, selv om han godt kunne gennemføre forbrydelsen. En uforudset hindring kan eksempelvis bestå i, at den forurettede under gerningen reagerer på en måde, som berører gerningspersonen. Gerningspersonen kan

¹¹⁶ Ibid, s. 332-333.

¹¹⁷ Ibid, s. 333.

på den baggrund have valgt at træde tilbage fra fuldbyrdelsen af forbrydelsen. Der vil på den baggrund i almindelighed ikke være tale om frivillig tilbagetræden, særligt ikke hvis gerningspersonen har iværksat forbrydelsen eller er nær iværksættelsen. Ved vurderingen af denne situation, kan der således lægges vægt på, hvor nær gerningspersonen har været på at iværksætte en forbrydelse. I *TfK 2019.309 Ø* forelå en situation, hvor en gerningsperson opgav sit drabsforsøg.¹¹⁸ Dommen omhandlede en gerningsperson, som forsøgte at slå sine to børn ihjel. Gerningspersonen havde monteret en slange på sin bils udstødningsrør, som han derefter førte ind i bilen, hvor han sad med sine to børn. Gerningspersonen valgte imidlertid at opgive sit drabsforsøg, da det ene barn begyndte at græde og kaste op. Der var således tale om uforudsete hindringer, som resulterede i, at gerningspersonen opgav sin forbrydelse. Både byretten og landsretten fandt, at der ikke var tale om frivillig tilbagetræden efter straffelovens § 22.

Situation V - Gerningspersonen bliver bevidst om, at forsøget er utjenligt

Den femte situation, der i almindelighed bevirker, at tilbagetræden ikke anses for at være frivillig, er, når gerningspersonen bliver bevidst om, at forsøget på forbrydelsen er utjenligt. Dette betyder, at gerningspersonen vælger at træde tilbage, fordi forsøget ikke ville kunne føre til fuldbyrdelse af forbrydelsen. Det altovervejende udgangspunkt er, at gerningspersonen på tidspunktet for tilbagetræden skal have en tro om, at forsøget er egnet til at fuldbyrde forbrydelsen. Hvis gerningspersonen vælger at træde tilbage på grund af forsøgets utjenlighed, vil der ikke foreligge frivillig tilbagetræden efter straffelovens § 22. Ved vurderingen af denne situation kan det ligeledes være relevant at lægge vægt på, hvor nær gerningspersonen har været på at iværksætte forbrydelsen. Såfremt gerningspersonen har været nær iværksættelsen, vil det tale for, at gerningspersonen har det til forbrydelsen nødvendige forsæt. Modsat vil det tale imod det til forbrydelsen nødvendige forsæt, hvis gerningspersonen ikke har været nær iværksættelsen. I *TfK 2003.721/1* blev en gerningsperson fundet skyldig i forsøg på manddrab.¹¹⁹ Det fremgår af dommen, at gerningspersonen arbejdede som social- og sundhedsassistent på et plejehjem, og i den forbindelse havde forsøgt at fremskynde den forurettedes død af medlidenhed. Gerningspersonens forsøg lykkedes imidlertid ikke, da den anvendte metode ikke kunne medføre døden. Landsretten fandt, at gerningspersonen havde haft det til forbrydelsen nødvendige forsæt til at slå ihjel. På den baggrund og sagens øvrige

¹¹⁸ Ibid, s. 334.

¹¹⁹ Ibid, s. 335.

omstændigheder var der ikke grundlag for at statuere frivillig tilbagetræden efter straffelovens § 22.

8. FORSØG OG TILBAGETRÆDEN VED GROOMING

I det nedenstående vil det på baggrund af redegørelsen for forsøg og tilbagetræden i afhandlingens kapitel 6 og 7, redegørelsen for det objektive samt subjektive gerningsindhold ved grooming i kapitel 4, samt domsanalyserne af grooming i kapitel 5, foretages en undersøgelse af straffelovens § 231 i relation til straffelovens §§ 21 og 22 om forsøg og tilbagetræden. Kapitlet vil indledningsvis undersøge straffelovens § 231 i relation til reglerne om forsøg efter straffelovens § 21. Kapitlet vil herefter undersøge straffelovens § 231 i relation til reglerne om tilbagetræden efter straffelovens § 22.

Der fremgår på tidspunktet for udarbejdelsen af denne afhandling ikke retspraksis, hvor domstolene har fundet en gerningsperson skyldig i forsøg på grooming, jf. straffelovens § 231, jf. § 21, eller statueret frivillig tilbagetræden fra grooming, jf. straffelovens § 231, jf. § 22. Nedenstående undersøgelser tager derfor udgangspunkt i de ovenstående kapitler med inddragelse af den videnskabelige artikel U.2025B.5 om kriminalisering af grooming.

8.1 Forsøg i relation til gerningsindholdet i straffelovens § 231

Holst, som var en del af justitsministeriets arbejdsgruppe om digitale krænkelser, nævner i sin artikel specifikke eksempler på, hvad der efter hans vurdering kan og ikke kan straffes som forsøg på grooming, jf. straffelovens § 231, jf. § 21. Det er ikke i artiklen nærmere specificeret, hvad der ligger bag denne vurdering. I det nedenstående vil der med udgangspunkt i disse specifikke eksempler fra Holst' artikel og afhandlingens ovenstående kapitler, blive undersøgt, hvad der kan ligge til grund for, at disse konkrete eksempler kan eller ikke kan straffes som forsøg på grooming, jf. straffelovens § 231, jf. § 21.

Ophugning af en relation systematisk eller ved manipulation

Holst nævner indledningsvis i sin artikel, at der må kunne straffes for forsøg på grooming, jf. straffelovens § 231, jf. § 21, når en gerningsperson har sendt henvendelser til en mindreårig, og denne ikke svarer på eller registrerer henvendelsen:

“Betragtningen, som ikke uddybes i de øvrige forarbejder, synes at forudsætte, at der i disse tilfælde kan straffes for overtrædelse af straffelovens § 231 blot efter en enkelt henvendelse fra gerningspersonen. Efter min opfattelse må det i disse tilfælde også kræves, at den mindreårige svarer eller reagerer på henvendelsen. Sker dette ikke, eller har den mindreårige slet ikke registreret henvendelsen, må der i disse tilfælde i stedet kunne straffes for forsøg på grooming, jf. straffelovens § 21, forudsat at bestemmelsens øvrige betingelser er opfyldt.”¹²⁰

Holst nævner derudover, at der må være tale om forsøg på grooming, jf. straffelovens § 231, jf. § 21, i de tilfælde, hvor en gerningsperson kontakter flere børn eller unge efter samme fremgangsmåde, men uden at opbygge en relation:

”Forarbejderne indeholder ikke egentlige typeeksempler på systematisk grooming, men nævner dog, at en systematisk opbygning af en relation vil kunne foreligge, hvor gerningspersonen kontakter flere børn eller unge efter samme fremgangsmåde, f.eks. ved på samme måde at tage kontakt gennem internettet, på bestemte sociale medier eller lignende. Er der tale om en sådan kontakt til mange børn eller unge, vil hver enkelt kontakt, hvor der opnås en relation, være at betragte som et selvstændigt groomingforhold. Opnås en sådan relation ikke ved en ellers klar, systematisk kontakt, må der være tale om et forsøg, jf. straffelovens § 21.”¹²¹

Det gælder for begge af Holst’ eksempler, at de knytter sig til den del af det objektive gerningsindhold i straffelovens § 231, som angår at opbygge en relation til en person under 18 år. I disse eksempler finder etableringen af en relation ikke sted, uagtet om gerningspersonen ikke modtager svar eller reaktion på sine henvendelser til et konkret barn eller en ung, eller gerningspersonen systematisk har forsøgt at skabe kontakt til flere børn eller unge uden at opnå en relation. Da det afgørende således er den manglende etablering af en relation, vil disse eksempler sambehandles i det nedenstående.

Gerningspersonen har i de ovennævnte eksempler foretaget aktive handlinger, men har som led af disse handlinger ikke opbygget en relation til et barn eller en ung, hvorfor det objektive

¹²⁰ Holst 2025, s. 10.

¹²¹ Ibid.

gerningsindhold i straffelovens § 231 ikke er opfyldt. Det fremgår som nævnt af forarbejderne til straffelovens § 231, at bestemmelsen vil kunne være anvendelig i en situation, hvor der er tale om enkeltstående tilfælde af kontakt, som ikke indeholder et seksuelt motiv. Det forudsættes i forarbejderne, at dette vil være tilfældet, hvis andre omstændigheder tilsiger, at gerningspersonens kontakt til barnet eller den unge sker med det formål at opbygge en relation. Forarbejderne nævner i denne forbindelse et konkret eksempel, hvor gerningspersonen sender en enkelt manipulerende besked til et barn under 15 år, og desuden i øvrige tilfælde af grooming har benyttet den samme fremgangsmåde.¹²² Holst bemærker hertil, at denne betragtning ikke uddybes yderligere i forarbejderne, men at betragtningen lægger op til, at der i sådanne tilfælde vil kunne straffes for overtrædelse af straffelovens § 231, efter en gerningsperson kun har sendt en enkelt manipulerende besked til et barn under 15 år. På den baggrund anfører Holst, at det er hans opfattelse, at der i sådanne tilfælde også må stilles krav om, at barnet svarer tilbage eller reagerer på henvendelsen.¹²³

Det uddybes således ikke i forarbejderne, om det er forudsat, at gerningspersonen modtager et svar eller en reaktion på den enkelte manipulerende besked til barnet under 15 år, eller om den enkelte besked i sig selv er tilstrækkelig til at opfylde gerningsindholdet i straffelovens § 231. Det foreligger på den baggrund og med afsæt i den begrænsede mængde af retspraksis uklart, om der i det nævnte tilfælde vil være tale om fuldbyrdet grooming eller forsøg herpå, jf. straffelovens § 231, jf. § 21. I nedenstående undersøgelse tages der udgangspunkt i Holst' opfattelse om, at der må stilles krav om, at barnet svarer tilbage eller reagerer på henvendelsen, førend der er tale om fuldbyrdet grooming. Det vil på denne baggrund være relevant at vurdere, hvad der kan lægges til grund for, at tilfælde, hvor barnet ikke svarer eller reagerer på henvendelsen, i stedet kan være et eksempel på forsøg på grooming, jf. straffelovens § 231, jf. § 21. Som nævnt dækker den danske forsøgsbestemmelse bredt, hvorfor den både omfatter forberedelseshandlinger og iværksættelseshandlinger.¹²⁴

Handlingsfaserne ved forsøg i straffelovens § 21

Det vil på baggrund af ovenstående først vurderes, hvilken af de beskrevne fire handlingsfaser i afhandlingens kapitel 6 om forsøg efter straffelovens § 21, som forholdet vil kunne falde ind under. Den indledende fase indeholder som nævnt beslutningen om at begå forbrydelsen og en

¹²² Afhandlingen, s. 13.

¹²³ Holst 2025, s. 10.

¹²⁴ Afhandlingen, s. 40.

eventuel vurdering af, hvordan gerningspersonen påtænker at begå forbrydelsen.¹²⁵ Da gerningspersonen i ovennævnte tilfælde allerede vil have forsøgt at etablere kontakt til de pågældende børn eller unge, vil dette pege i retning af, at en beslutning om at påbegynde at begå forbrydelsen allerede er foretaget. Det taler i høj grad for, at gerningspersonen påtænker at begå forbrydelsen, at vedkommende konkret har forsøgt at række ud til børn eller unge igennem internetplatforme eller ved at sende beskeder. Handlingen bevæger sig på den baggrund ud af første fase, beslutningen om at begå forbrydelsen, og ind i anden fase, forberedelseshandlinger.

Som nævnt gælder det for alle fire faser, at der er krav om forsæt for, at der er tale om forsøg. I denne vurdering af forsæt, kan der i forberedelseshandlingerne f.eks. tages stilling til, om der eksisterer en konkret plan af forbryderisk karakter. Det skal desuden vurderes, om overvejelserfasen er afsluttet, og om selve beslutningen har en form for konkret karakter. Herunder om beslutningen kan anses som et udtryk for at ønske at begå forbrydelsen, og om handlingen deraf bevæger sig ind i iværksættelsesfasen. Som nævnt bliver kravet om forsæt i denne fase i højere grad et udtryk for et krav om hensigt.¹²⁶

Gerningspersonen vil under de nævnte omstændigheder have foretaget en beslutning og en iværksættelse af at opbygge relationen til et barn eller en ung ved at sende beskederne. Gerningspersonen anvender derudover ved det ene eksempel en systematisk tilgang til at kontakte børnene eller de unge via digitale platforme med formål om at opbygge kontakt. Disse momenter taler for, at gerningspersonens hensigt er at opbygge en relation til et barn eller en ung. For at vurdere, om handlingerne befinder sig helt i iværksættelsesfasen med det nødvendige forsæt, vil det være relevant at vurdere beskederne indhold. Som nævnt vil kravet til forsæt være opfyldt af enhver form for forsæt, når det gælder handlinger, som befinder sig i iværksættelsesfasen. Der lægges i den forbindelse vægt på gerningspersonens subjektive indstilling på iværksættelsestidspunktet.¹²⁷ I de konkrete tilfælde, vil dette kunne udledes af de iværksatte og sendte beskeder, som har til hensigt at skabe kontakt mellem parterne. Alt efter beskederne grovhed og karakter i øvrigt vil hensigten kunne udledes. Et eksempel er den analyserede byretsdom af Retten i Hjørring af 20. januar 2025, hvor gerningspersonens beskeder omhandlede omtale af barnets og gerningspersonens egne kønsdele. Hvis

¹²⁵ Ibid, s. 41.

¹²⁶ Ibid, s. 42-43.

¹²⁷ Ibid, s. 44.

gerningspersonens beskeder tydeligt bærer præg af seksuelt indhold, vil dette kunne lægges til grund for, at vedkommende har ønsket at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse. På denne baggrund vil der være tale om en konkret, iværksat plan, hvoraf den eneste del af gerningsindholdet, som ikke er opfyldt, vil være at gerningspersonen ikke er lykkedes med at opbygge relationen. Flere elementer vil ud fra den samlede vurdering derfor pege på, at gerningspersonen befinder sig i iværksættelsesfasen i de ovennævnte eksempler.

Det manglende led i opbygningen af relationen

Da en opbygning af en relation i det behandlede udgangspunkt finder sted gennem enten internetplatforme eller beskeder, kan der foreligge flere grunde til, at barnet eller den unge ikke svarer eller reagerer på henvendelsen. Situationer, som kunne finde sted under de konkrete omstændigheder, kunne tænkes at være at relationen ikke opbygges ved enten 1) beskeden ikke når frem på grund af tekniske komplikationer, eller 2) beskeden når frem til en forkert person, og endeligt 3) barnet eller den unge ignorerer henvendelsen. Der vil ikke være tale om et udefrakommende manglende led i de tilfælde, hvor barnet eller den unge ikke svarer på eller reagerer på henvendelsen ved at ignorere denne. Denne omstændighed ændrer ikke på, at gerningspersonen forsætligt selv har forsøgt at opbygge en relation til barnet eller den unge ved at forsøge at skabe kontakt i første omgang og i samme omgang er blevet afbrudt af barnet eller den unge selv. Af denne årsag vil tredje situation ikke behandles yderligere nedenfor. De to øvrige situationer behandles særskilt nedenfor.

1) Tekniske komplikationer

I de tilfælde, hvor beskeden ikke når frem på grund af tekniske komplikationer, kan det være relevant at se på den tidligere nævnte dom, *U 2007.1178 Ø*. Dommen vedrørte ikke tekniske komplikationer, men drejede sig om en gerningsperson, som blev dømt for forsøg på trusler efter straffelovens § 266, jf. § 21, selv om de truende beskeder ikke var nået frem til rette vedkommende. I denne dom, udeblev den tiltænkte følge alene på grund af et manglende led i iværksættelsen. Dette udelukker som nævnt ikke, at der fortsat kan straffes for forsøg. Når gerningspersonen sender en besked til et barn eller en ung, vil gerningspersonen være af den tro, at vedkommende har foretaget en handling med det formål at opbygge en kontakt med barnet eller den unge. Hvis beskeden ikke kommer frem, vil gerningspersonen derefter befinde sig i en retlig misforståelse. I et sådant tilfælde kan der som nævnt straffes for forsøg på samme

vis, som hvis der forekom en faktisk misforståelse.¹²⁸ En gerningsperson vil således fortsat kunne straffes for forsøg på grooming i et sådant tilfælde, jf. straffelovens § 231, jf. § 21.

2) Fejlagtig modtager

En anden årsag til at barnet eller den unge ikke reagerer på gerningspersonens forsøg på at skabe kontakt kan være, at beskeden fejlagtigt er kommet frem til en anden modtager. Er denne modtager over 18 år, vil det objektive gerningsindhold i § 231 ikke være opfyldt. Som nævnt er bestemmelsen omfattet af straffelovens § 228. Det følger af § 228, at en gerningsperson kan straffes for overtrædelse af visse straffelovsbestemmelser om seksualforbrydelser, uagtet at gerningspersonen alene har handlet uagtsomt med hensyn til den forurettedes tilstand eller alder.¹²⁹ Denne bestemmelse vil ofte være relevant at inddrage i de tilfælde, hvor en gerningsperson nægter at have haft kendskab til, at barnet eller den unge var under 18 år på tidspunktet for fuldbyrdelsen af den pågældende forbrydelse. I denne sammenhæng vil det modsætningsvis også være relevant at vurdere, hvorvidt gerningspersonen har haft forsæt til at opbygge en relation til et barn eller en ung gennem sine beskeder, uagtet at de er kommet frem til en person over 18 år.

Gerningspersonen vil i et sådant tilfælde befinde sig i en faktisk vildfarelse, da vedkommende er af den overbevisning, at beskederne er sendt til et barn eller en ung med henblik på at etablere en relation. Der vil således, uagtet den faktiske vildfarelse, fortsat have været forsæt til forsøget. Det vil imidlertid formentligt være vanskeligt at løfte bevisbyrden for, at gerningspersonen har været overbevist om, at den ønskede modtager var et barn eller en ung. Dette vil udelukkende kunne aflæses direkte, såfremt der f.eks. indgår konkrete elementer som peger på gerningspersonens vildfarelse i beskederne indhold, øvrige noter eller måden kontakten er logget på gerningspersonens enhed. Da der på nuværende tidspunkt ikke findes retspraksis herpå, vil det være uklart, hvad der konkret kan lægges vægt på i en sådan vurdering.

Med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse

En anden del af straffelovens § 231, som Holst forholder sig til, når det vedrører forsøg på grooming, er bestemmelsens subjektive led. Det fremgår som nævnt af straffelovens § 231, at gerningspersonen skal have forsæt til at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse.

¹²⁸ Ibid, s. 45.

¹²⁹ Ibid, s. 18.

Der forekommer som nævnt ikke krav om, at gerningspersonens forsæt skal foreligge allerede fra det øjeblik, hvor kontakten mellem gerningspersonen og barnet eller den unge opstår. Gerningsindholdet vil imidlertid ikke være opfyldt, før der er forsæt til at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse.¹³⁰ Holst anfører, at der af samme grund kun kan straffes for forsøg, når det nødvendige forsæt foreligger. Søger en gerningsperson at opbygge et venskab eller anden relation af ikke-seksuel karakter til et barn eller en ung, vil der derfor ikke kunne straffes for forsøg på grooming efter straffelovens § 231.¹³¹

Det ovennævnte kan understøttes af beskrivelsen, vedrørende bestemmelser med et fremrykket fuldbyrdelsesmoment, eller bestemmelser, hvor der i øvrigt fremgår en særskilt forsøgsregel i den enkelte bestemmelses ordlyd, som f.eks. “*sigter til*”. Det kan også af ordlyden fremgå, at fuldbyrdelsen af forbrydelsen tidsmæssigt adskiller sig fra det indgreb, som bestemmelsen tilsigter at værne sig imod.¹³² Af ordlyden i straffelovens § 231 fremgår som nævnt følgende:

*“For grooming straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse”*¹³³ (egen fremhævnning)

Som fremhævnningen indikerer og som afhandlingen tidligere har nævnt, indeholder straffelovens § 231 et fremrykket fuldbyrdelsesmoment, hvorfor forbrydelsen allerede fuldbyrdes, når gerningspersonen opbygger en relation til barnet eller den unge med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse.¹³⁴ Bestemmelsens ordlyd er desuden et eksempel på, at fuldbyrdelsen af forbrydelsen, *at udnytte barnet eller den unge ved at opbygge en relation*, tidsmæssigt adskiller sig fra det indgreb, *at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse*, som bestemmelsen tilsigter at værne mod. Forbrydelsen fuldbyrdes således i det øjeblik, at relationen opbygges med det nødvendige forsæt, og deraf ikke først, når barnet eller den unge udsættes for en seksualforbrydelse. Det fremrykkede fuldbyrdelsesmoment resulterer deraf i, at forsøg ikke kan finde sted, når en gerningsperson søger at opbygge et venskab eller anden relation af ikke-seksuel karakter til et barn eller en ung. Det skyldes, at der

¹³⁰ Ibid, s. 17.

¹³¹ Holst 2025, s. 11.

¹³² Afhandlingen, s. 44.

¹³³ Straffeloven, § 231.

¹³⁴ Afhandlingen, s. 16.

kun kan straffes for forsøg, når det nødvendige forsæt foreligger, som Holst anfører ovenfor. I bevisvurderingen af, om der har været et forsæt til stede, kan der i dansk retspraksis lægges vægt på, om gerningspersonen er tiltalt for et eller flere lignende forhold, eller om gerningspersonen tidligere har været straffet for kriminalitet af lignende art.¹³⁵ Det vil således også være relevant at se på gerningspersonens eventuelle tidligere historik med lignende forhold, herunder den konkrete historik med forurettede og/eller andre børn eller unge. Det vil i et sådant tilfælde derudover kunne tillægges vægt, at der ud fra gerningspersonens tidligere kriminelle historik er en betydelig grund til at antage, at gerningspersonen har til hensigt at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse.

Delkonklusion

Det kan udledes af ovenstående undersøgelse, at flere faktorer peger på, at der kan være tale om forsøg på grooming, jf. straffelovens § 231, jf. § 21, når en gerningsperson kontakter børn eller unge uden at opbygge kontakt. Dette kan forekomme i tilfælde, hvor gerningspersonens besked ikke når frem på grund af tekniske komplikationer eller mangel på svar fra den unge, jf. straffelovens § 231, jf. § 21. Gerningspersonens konkrete plan, systematiske iværksættelse samt afsendelse af beskeder taler alt sammen for, at der i overensstemmelse med de danske regler om forsøg kan være tale om forsøg på grooming i de nævnte tilfælde. Det fremgår dog mere uklart, om der vil kunne straffes som forsøg på grooming, hvis beskeden er kommet frem til en fejlagtig og voksen modtager. I disse tilfælde vil det være særligt relevant at se på øvrige omstændigheder, såsom beskedernes indhold, øvrige noter eller måden kontakten er logget på gerningspersonens enhed.

Endeligt kan det udledes af undersøgelsen, at der ikke vil kunne straffes som forsøg, hvis en gerningsperson søger at opbygge et venskab eller anden relation af ikke-seksuel karakter til et barn eller en ung, da det nødvendige forsæt ikke vil foreligge. Dette skyldes, at grooming efter straffelovens § 231 fuldbyrdes i det øjeblik, at relationen opbygges med det nødvendige forsæt, og deraf ikke først, når barnet eller den unge udsættes for en seksualforbrydelse. Da der på nuværende tidspunkt ikke er retspraksis på forsøg på grooming eller nævnte eksempler at finde i forarbejderne, må det udledes, at dele af ovenstående undersøgelse indeholder momenter og vurderinger af mere abstrakt karakter. Det er imidlertid i denne forbindelse endnu engang

¹³⁵ Ibid, s. 41.

relevant at fremhæve, at den danske forsøgsregel er vidtrækkende sammenlignet med andre lande.

8.2 Tilbagetræden i relation til gerningsindholdet i straffelovens § 231

I dette afsnit, vil straffelovens § 231 blive undersøgt i relation til reglerne om tilbagetræden efter straffelovens § 22. Den selvstændige bestemmelse om grooming i straffelovens § 231 indeholder som tidligere nævnt et fremrykket fuldbyrdelsesmoment. Bestemmelsen indebærer et krav om et overskydende forsæt til at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse efter straffelovens kapitel 24. Det er således allerede ved gerningspersonens opbygning af en relation med barnet eller den unge, at gerningspersonen begår en fuldbyrdet forbrydelse.¹³⁶ Hvis gerningspersonen, efter at have opbygget en relation med barnet eller den unge, vælger at opgive sit forehavende, vil der således fortsat være tale om fuldbyrdet grooming efter straffelovens § 231. Bestemmelsen indskrænker således anvendelsesområdet af straffelovens § 22, som tidligere ville kunne finde anvendelse i en sådan situation.¹³⁷ Dette giver anledning til at undersøge muligheden for tilbagetræden efter indførelsen af straffelovens § 231, herunder arbejdsgruppens overvejelser og hensigt herom. Det er indledningsvist relevant at bemærke, at tilbagetræden efter straffelovens § 22 skal være frivillig. Der vil således ikke være tale om tilbagetræden i de situationer, hvor tilbagetræden i almindelighed ikke anses for at være frivillig.¹³⁸

Muligheden for tilbagetræden efter indførelsen af straffelovens § 231

På baggrund af ovenstående vil det i det nedenstående blive undersøgt, hvorvidt der kan være mulighed for tilbagetræden i den situation, hvor gerningspersonen forsøger at opbygge en relation til et barn eller en ung, men vælger at opgive sit forehavende forinden, at relationen opbygges. Der tages i den forbindelse endnu en gang udgangspunkt i de tidligere nævnte eksempler fra Holst' artikel, hvor 1) gerningspersonen har sendt henvendelser til en mindreårig, og denne ikke svarer på eller registrerer henvendelsen eller 2) gerningspersonen kontakter systematisk flere børn eller unge efter samme fremgangsmåde, men uden at opbygge en relation. De nævnte eksempler vil i det følgende atter blive behandlet sammen, da det centrale er, at gerningspersonen har taget kontakt til børn eller unge og der herefter ikke er blevet opbygget en relation. I disse situationer vil det være relevant at undersøge, om

¹³⁶ Ibid, s. 16.

¹³⁷ Holst 2025, s. 12.

¹³⁸ Afhandlingen, s. 51-54.

gerningspersonen på disse tidlige stadier har mulighed for at træde tilbage fra fuldbyrdelsen af straffelovens § 231 ved ikke at foretage sig yderligere skridt for at opbygge en relation med de pågældende børn eller unge.

Som nævnt opstiller straffelovens § 22 tre måder, hvorpå en gerningsperson frivilligt kan træde tilbage fra forsøg på fuldbyrdelse af en forbrydelse. Dette kan forekomme ved, at gerningspersonen 1) afstår frivilligt fra iværksættelsen af forbrydelsen, 2) ikke afstår fra iværksættelsen af forbrydelsen, men frivilligt hindrer fuldbyrdelsen og 3) ikke afstår fra iværksættelsen, men frivilligt foretager handlinger, som ville have hindret fuldbyrdelsen, hvis denne ikke, ham uafvidende, var mislykkedes eller ad anden vej var afværget. Det er således iværksættelseshandlingen, som er afgørende i relation til frivillig tilbagetræden efter straffelovens § 22. På den baggrund er det relevant indledningsvist at vurdere, hvad der karakteriseres som iværksættelseshandlingen ved grooming efter straffelovens § 231. Som nævnt forstås ved iværksættelseshandlingen den handling, som gerningspersonen har foretaget, som i sig selv er egnet til at fuldbyrde bestemmelsen, eller i hvert fald af gerningspersonen opfattes som egnet.¹³⁹ Det er derfor relevant at vurdere, hvorvidt de to ovennævnte eksempler fra Holst' artikel i sig selv er egnet til at fuldbyrde straffelovens § 231.

Det fremgår af det objektive gerningsindhold i straffelovens § 231, at gerningspersonen skal opbygge en relation til barnet eller den unge, førend bestemmelsen er fuldbyrdet. Når gerningspersonen tager kontakt til et barn eller en ung, uden at vedkommende modtager svar fra disse, har gerningspersonen således forsøgt at opbygge en relation, jf. undersøgelsen om forsøg på grooming i afsnit 8.1.

Det fremgår som nævnt af forarbejderne, at straffelovens § 231 kan være anvendelig i en situation, hvor der er tale om enkeltstående tilfælde af kontakt, som ikke indeholder et seksuelt motiv. Det forudsættes som nævnt, at dette vil være tilfældet, såfremt andre omstændigheder tilsiger, at gerningspersonens kontakt til barnet eller den unge sker med det formål at opbygge en relation. Der nævnes i den forbindelse et konkret eksempel, hvor gerningspersonen sender en enkelt manipulerende besked til et barn under 15 år og i øvrige tilfælde af grooming har benyttet samme fremgangsmåde.¹⁴⁰ Betragtningen uddybes ikke yderligere. Betragtningen

¹³⁹ Ibid, s. 46.

¹⁴⁰ Ibid, s. 13.

lægger imidlertid op til, at der i sådanne tilfælde vil kunne straffes for overtrædelse af straffelovens § 231, efter at en gerningsperson kun har sendt en enkelt manipulerende besked til et barn under 15 år. Det er som nævnt ikke uddybet i forarbejderne, om det er forudsat, at gerningspersonen modtager svar på den enkelte manipulerende besked til barnet under 15 år, eller om den enkelte besked i sig selv er tilstrækkelig til at opfylde gerningsindholdet i straffelovens § 231, til trods for, at det er Holst' opfattelse, at der i sådanne tilfælde ligeledes må stilles krav om, at barnet svarer tilbage eller reagerer på henvendelsen.¹⁴¹

Forarbejderne taler således for, at en gerningspersons henvendelser til mindreårige, hvor disse ikke svarer på eller registrerer henvendelsen, *kan* være egnet til at fuldbyrde bestemmelsen om grooming, hvis de enkelte henvendelser er af manipulerende karakter. Dette taler således for, at der er tale om en iværksættelseshandling. På den baggrund vil det i det nedenstående være relevant at vurdere, hvorvidt gerningspersonen kan træde frivilligt tilbage fra forsøg på fuldbyrdelse af grooming i henhold til de i straffelovens § 22 oplistede tre måder.

De tre måder for frivillig tilbagetræden i straffelovens § 22

Det fremgår af den første måde efter straffelovens § 22, at gerningspersonen kan træde frivilligt tilbage fra forsøg på grooming, når gerningspersonen frivilligt afstår fra iværksættelsen.¹⁴² Hvis det i overensstemmelse med forarbejderne til straffelovens § 231 antages, at gerningspersonen i de ovennævnte tilfælde, allerede har foretaget iværksættelseshandlingen ved henvendelsen til de pågældende børn eller unge, vil gerningspersonen således ikke kunne træde frivilligt tilbage fra forsøg på grooming efter første måde i straffelovens § 22. Hvis det derimod i overensstemmelse med Holst antages, at fuldbyrdelsen af grooming må forudsætte, at barnet eller den unge svarer eller reagerer på henvendelsen, vil iværksættelseshandlingen ikke være foretaget i de ovennævnte tilfælde. I en sådan situation vil gerningspersonen således kunne træde frivilligt tilbage fra forsøget på grooming, da vedkommende herefter afstår fra iværksættelsen. En sådan tilbagetræden vil kunne ske ved, at gerningspersonen forholder sig passivt og ikke foretager sig yderligere skridt for at opbygge en relation med de pågældende børn eller unge.¹⁴³

¹⁴¹ Ibid, s. 56-57.

¹⁴² Ibid, s. 46.

¹⁴³ Ibid, s. 46-47.

Det fremgår af den anden måde efter straffelovens § 22, at gerningspersonen kan træde frivilligt tilbage fra forsøg på grooming, når gerningspersonen ikke afstår fra iværksættelsen men frivilligt hindrer fuldbyrdelsen.¹⁴⁴ Hvis det i overensstemmelse med forarbejderne til straffelovens § 231 antages, at iværksættelseshandlingen er foretaget ved henvendelsen til de pågældende børn eller unge, vil gerningspersonen skulle hindre fuldbyrdelsen af forbrydelsen, førend at gerningspersonen kan træde frivilligt tilbage efter straffelovens § 22. Gerningspersonen vil i modsætning til den første måde ikke længere kunne træde frivilligt tilbage ved passivitet, men skal derimod ved sin handling vise, at det kriminelle forsæt er opgivet. Der skal som nævnt i denne forbindelse være en årsagssammenhæng mellem gerningspersonens afværgehandling og hindringen af fuldbyrdelsen af forbrydelsen.¹⁴⁵ Det kan modsætningsvist slutes, at det i denne forbindelse ikke vil være relevant at vurdere Holst' antagelse om, at iværksættelseshandlingen ikke er foretaget, da den anden måde alene gælder i de situationer, hvor iværksættelseshandlingen allerede er foretaget.

Det fremgår af den tredje måde, at gerningspersonen kan træde frivilligt tilbage fra forsøg på en forbrydelse, når gerningspersonen ikke afstår fra iværksættelsen, men frivilligt foretager handlinger, som ville have hindret fuldbyrdelsen af grooming, hvis denne ikke, ham uafvidende, var mislykkedes eller ad anden vej var afværget.¹⁴⁶ Såfremt det i overensstemmelse med forarbejderne til straffelovens § 231 antages, at iværksættelseshandlingen er foretaget ved henvendelsen til de pågældende børn eller unge, skal fuldbyrdelsen af grooming på tilsvarende måde hindres. Den tredje måde adskiller sig imidlertid fra den anden måde, da gerningspersonen ikke selv hindrer fuldbyrdelsen af grooming. Det afgørende efter den tredje måde er således, at gerningspersonens handlinger *ville* have hindret fuldbyrdelsen, hvis denne ikke, ham uafvidende, var mislykkedes eller ad anden vej var afværget. I modsætning til den anden måde, er der således ikke noget krav om årsagssammenhæng mellem gerningspersonens afværgehandling og hindringen af fuldbyrdelsen.¹⁴⁷ Efter den tredje måde, vil det i denne forbindelse ligeledes ikke være relevant at vurdere Holst' antagelse om, at iværksættelseshandlingen ikke er foretaget, da den tredje måde alene gælder i de situationer, hvor iværksættelseshandlingen allerede er foretaget.

¹⁴⁴ Ibid, s. 47.

¹⁴⁵ Ibid.

¹⁴⁶ Ibid, s. 48.

¹⁴⁷ Ibid, s. 48-49.

Arbejdsgruppens overvejelser

Straffelovens § 231 indskrænker som nævnt anvendelsesområdet af straffelovens § 22. Denne indskrænkning gav anledning til nogle overvejelser i arbejdsgruppen. Det blev indledningsvis i rapporten fra arbejdsgruppen anført, at denne indskrænkning kunne medføre en risiko for, at en gerningsperson ikke vil træde tilbage fra gennemførelsen af et seksuelt overgreb mod et barn, hvis gerningspersonen under alle omstændigheder i forvejen vil have gjort sig skyldig i fuldbyrdelse af forbrydelsen.¹⁴⁸ I forarbejderne til straffelovens § 231 anførte arbejdsgruppens flertal desuden, at de var opmærksomme på, at en gerningspersons incitament til at træde tilbage fra forsøg på grooming, ville kunne svækkes ved den selvstændige kriminalisering af grooming. Arbejdsgruppen anførte imidlertid i denne forbindelse, at en gerningsperson fortsat vil have incitament til ikke at begå et fuldbyrdet seksuelt overgreb. I denne sammenhæng henviste arbejdsgruppen til, at straffen for fuldbyrdet grooming vil være: *“betydeligt lavere end straffen for et fuldbyrdet seksuelt overgreb”*.¹⁴⁹

Videre blev det af arbejdsgruppen anført, at domstolene ved strafudmålingen kan tage hensyn til, om gerningspersonen har afholdt sig fra at begå forbrydelser, som er grovere end grooming. Det vil således kunne være en formildende omstændighed ved strafudmålingen, at en gerningsperson af egen drift har afholdt sig fra grovere forbrydelser end grooming. Det vil modsat kunne være en skærpende omstændighed ved strafudmålingen, at en gerningsperson har begået forbrydelser, som er grovere end grooming. Arbejdsgruppen anførte videre, at anklagemyndigheden i sager om grooming, kan foretage en beslutning om tiltalefrafald. En forudsætning for at foretage en sådan beslutning om tiltalefrafald i sager om grooming, er ifølge arbejdsgruppen, at sagens omstændigheder efter en samlet vurdering taler derfor. Ud over at sagens omstændigheder efter en samlet vurdering skal tale derfor, skal gerningspersonen af egen drift have afsluttet groomingen. Der skal ligeledes foreligge: *“sikre holdepunkter for at antage, at gerningspersonen ikke igen vil begå lignende handlinger, f.eks. fordi gerningspersonen har opsøgt og modtager relevant medicinsk eller terapeutisk behandling*.¹⁵⁰ Det anførte antyder således, at gerningspersonen i særlige tilfælde kan undgå straf efter straffelovens § 231, selv om de objektive momenter peger på skyld. Når lovgiver har åbnet for muligheden for tiltalefrafald i sådanne situationer, kan dette anskues som et alternativ til den svækkede adgang til tilbagetræden efter straffelovens § 22.

¹⁴⁸ Rapporten 2022, s. 59.

¹⁴⁹ L 50, s. 7.

¹⁵⁰ Ibid.

Delkonklusion

Det kan udledes fra ovenstående undersøgelse, at hvis gerningspersonen har foretaget iværksættelseshandlingen ved at henvende sig til børn eller unge uden at opbygge en relation, kan gerningspersonen have mulighed for at træde tilbage fra grooming efter straffelovens § 22. Undersøgelsen peger på, at dette kan forekomme, når 1) gerningspersonen frivilligt hindrer fuldbyrdelsen af grooming eller når 2) gerningspersonen frivilligt foretager handlinger, som ville have hindret fuldbyrdelsen af grooming, hvis denne ikke, ham uafvidende, var mislykkedes eller ad anden vej var afværget. Hvis det modsætningsvist lægges til grund, at iværksættelseshandlingen ikke er foretaget ved at henvende sig til børn eller unge uden at opbygge en relation, vil gerningspersonen kunne træde tilbage fra grooming, når gerningspersonen frivilligt afstår fra iværksættelsen, jf. straffelovens § 231, jf. § 22. Dette vil således kunne ske ved, at gerningspersonen forholder sig passivt uden at foretage sig yderligere skridt for at opbygge en relation med de pågældende børn eller unge.

Det kan videre udledes af undersøgelsen, at indførelsen af straffelovens § 231 med det fremrykkede fuldbyrdelsesmoment, indskrænker anvendelsesområdet for straffelovens § 22. En gerningsperson, som *har* opbygget en relation med et barn eller en ung, kan således ikke træde tilbage fra sit forehavende. Denne gerningsperson vil derimod kunne dømmes for fuldbyrdet grooming, jf. straffelovens § 231. Det er således allerede ved gerningspersonens opbygning af en relation med et barn eller en ung, at gerningspersonen kan gøre sig skyldig i fuldbyrdet grooming efter straffelovens § 231. En sådan situation kunne efter den tidligere retstilstand efter omstændighederne være omfattet af straffelovens § 22, hvorfor der således ved indførelsen af straffelovens § 231 er sket en indskrænkning af anvendelsesområdet for straffelovens § 22.

9. STRAFFERETLIGE PROBLEMSTILLINGER I STRAFFELOVENS § 231

Foruden den selvstændige kriminalisering af grooming i straffelovens § 231's betydning i relation til straffelovens §§ 21 og 22 om forsøg og tilbagetræden, giver indførelsen af straffelovens § 231 også anledning til at undersøge udvalgte strafferetlige problemstillinger. I den forbindelse vil det, med inddragelse af den videnskabelige artikel U.2025B.5 om

kriminalisering af grooming, blive undersøgt, om straffelovens § 231 kan resultere i en dobbeltkriminalisering, herudover om bestemmelsen kan medføre en risiko for nedsubsumering.

9.1 Dobbeltkriminalisering

Som tidligere nævnt i afhandlingen kræver opfyldelsen af det objektive gerningsindhold i straffelovens § 231, at der foreligger en seksualforbrydelse efter straffelovens kapitel 24.¹⁵¹ I henhold til det anførte er der således ikke noget krav om, at det skal kunne konkretiseres, hvilken seksualforbrydelse der er tale om. Da der ikke skal bevises forsæt til en specifik seksualforbrydelse, vil der således være en lettere adgang til at dømme nogen for fuldbyrdet grooming. Holst problematiserer dette i sin artikel som værende en bevislættelse og dobbeltkriminalisering. Holst anfører indledningsvis, at bestemmelsen om grooming selvstændigt kriminaliserer forsøgsområdet for seksualforbrydelser efter straffelovens kapitel 24. Holst anfører videre, at den manglende bevisførelse for en konkret seksualforbrydelse resulterer i en bevislættelse. Disse omstændigheder resulterer samlet i en udvidet kriminalisering, som af Holst opfattes som en dobbeltkriminalisering.¹⁵²

Denne udvidede kriminalisering betyder således, at den af gerningspersonen udviste adfærd i praksis kan straffes efter flere bestemmelser i straffeloven. Det kan både ske efter straffelovens § 231 om grooming, men ligeledes som forsøg på overtrædelse af en seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24. Dette giver anledning til overvejelser om, hvornår en gerningsperson i så fald vil straffes for fuldbyrdet grooming og/eller forsøg på en anden seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24. Holst anfører i den forbindelse følgende:

“Det havde på denne baggrund været hensigtsmæssigt, hvis der i forarbejderne til § 231 havde været angivet klare, konkrete eksempler eller typeeksempler på tilfælde, hvor der kan straffes for grooming, men ikke (også) forsøg på overtrædelse af en seksualforbrydelse efter straffelovens kapitel 24.”¹⁵³

Som det fremgår af ovenstående, indeholder forarbejderne til straffelovens § 231 ikke konkrete eksempler på, hvilke selvstændige krænkelser § 231 finder anvendelse på, hvor den konkrete

¹⁵¹ Afhandlingen, s. 16.

¹⁵² Holst 2025, s. 12.

¹⁵³ Ibid.

krænkelser samtidig ikke er omfattet af anvendelsesområdet af forsøg på overtrædelse af en anden seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24. Som tidligere nævnt i afhandlingen var et af formålene for den selvstændige kriminalisering af grooming, at bestemmelsen kunne finde anvendelse i de situationer, hvor forsøg på et konkret seksuelt overgreb efter straffelovens kapitel 24 ikke kunne bevises. Det er i samme forbindelse tidligere belyst, at det fremgår af forarbejderne, at bestemmelsen om grooming tilsigter at kriminalisere den selvstændige krænkelse, hvori en gerningsperson udnytter et barns eller en ungs tillid til at opbygge en relation, som af barnet eller den unge opfattes som venskabelig eller loyal, men som af gerningspersonen udelukkende oprettes med det formål at udsætte barnet eller den unge for en seksualforbrydelse. Som beskrevet tidligere i afhandlingen, havde det på den baggrund ikke hidtil været tilstrækkeligt, at en groomingproces udelukkende kunne straffes som et forsøg på en anden seksualforbrydelse, da det tilsigter at ramme den selvstændige krænkelse, som ikke fremgår af ordlyden af de andre seksualforbrydelser i kapitel 24.¹⁵⁴

Grooming fandtes således at være en selvstændig krænkelse, hvorfor den ligeledes burde selvstændigt kriminaliseres. På den baggrund fandt flertallet i arbejdsgruppen, at det ikke vil være tilstrækkeligt, at grooming efter omstændighederne alene kunne straffes som forsøg på en anden seksualforbrydelse i kapitel 24. For at understøtte dette anførte arbejdsgruppen videre, at det kunne være forbundet med udfordringer at løfte bevisbyrden for forsøg på overtrædelse af en af de andre seksualforbrydelser i kapitel 24 i relation til kravet om forsæt. Dette skyldes, at det kunne være udfordrende at bevise, hvilken konkret seksualforbrydelse gerningspersonen havde forsæt til at udføre.¹⁵⁵ De i afhandlingen analyserede domme om grooming bestyrker desuden Holst' ovennævnte betragtning.

Det fremgår i analysen af Vestre Landsrets dom af 29. august 2024, at tilfælde, der tidligere kunne straffes som forsøg på overtrædelse af straffelovens § 216, stk. 2, og § 222, fremover skal straffes efter de pågældende bestemmelser, eventuelt i sammenstød med groomingbestemmelsen. Retten fandt dog, at der i det konkrete tilfælde ikke var grundlag for at straffe for grooming efter straffelovens § 231 i sammenstød med forsøg på de andre konkrete seksualforbrydelser, som gerningspersonen blev fundet skyldig i. Landsretten anførte således, at der *kan* straffes for fuldbyrdet grooming i sammenstød med forsøg på andre

¹⁵⁴ Afhandlingen, s. 10-11.

¹⁵⁵ Holst 2025, s. 7.

seksualforbrydelser, men ikke i hvilke tilfælde fuldbyrdet grooming kan udelukke, at der ikke samtidig straffes for forsøg på en anden seksualforbrydelse, som Holst efterspørger eksempler på.

Videre fremgår det af analysen af byretsdommen af Retten i Hjørring af 20. januar 2025, at gerningspersonen blev dømt skyldig i overtrædelse af § 231 samt til dels forsøg på § 232 og endeligt forsøg på § 235, stk. 2, jf. § 21. I byretsdommen af Retten i Kolding af 13. februar 2025 blev gerningspersonen ligeledes fundet skyldig i overtrædelse af § 231 og forsøg på § 216, jf. § 21. For nuværende foreligger der ikke en dom, hvor der udelukkende er dømt for overtrædelse af § 231, uden at der også er blevet straffet i sammenstød med andre seksualforbrydelser i kapitel 24 eller forsøg herpå. Det forekommer derfor fortsat uklart, i hvilke konkrete tilfælde, at straffelovens § 231 finder anvendelse, hvor den konkrete krænkelse samtidig ikke er dækket af anvendelsesområdet af forsøg på overtrædelse af en anden seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24.

9.2 Risikoen for nedsubsumering

En anden problemstilling, som straffelovens § 231 giver anledning til, er hvorvidt der kan opstå en risiko for nedsubsumering. Det fremgår af § 231, at grooming kan straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år. Ved førstegangstilfælde af grooming forudsættes det som udgangspunkt, at straffen udmåles til omtrent 30 dages ubetinget fængsel.¹⁵⁶ Holst sammenligner bestemmelsens strafferamme og strafniveau med bestemmelsen om blufærdighedskrænkelser i straffelovens § 232.¹⁵⁷ Det fremgår af straffelovens § 232, stk. 1, at den, som ved uanstændigt forhold krænker blufærdigheden, straffes med bøde eller fængsel indtil 2 år, eller hvis forholdet er begået over for et barn under 15 år, med bøde eller fængsel indtil 4 år. Dernæst fremgår det af bestemmelsens stk. 2, at det ved fastsættelse af straffen skal lægges vægt på den særlige krænkelse, der er forbundet med lovovertrædelsen. Holst anfører, at normalstraffen ved blufærdighedskrænkelser ligeledes er omtrent 30 dages ubetinget fængsel. Holst anfører på den baggrund, at strafferammen og normalstraffen for grooming er betydeligt lavere end størstedelen af de øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24, der har et forsøgsområde, som grooming dækker.

¹⁵⁶ L 50, s. 10.

¹⁵⁷ Holst 2025, s. 14.

Som eksempel på disse øvrige seksualforbrydelser nævner Holst indledningsvis forsøg på overtrædelse af straffelovens § 222.¹⁵⁸ Det fremgår af straffelovens § 222, stk. 1, at den, der har samleje med et barn under 15 år, straffes med fængsel indtil 8 år, medmindre forholdet er omfattet af § 216, stk. 2. Der fremgår desuden skærpende omstændigheder i bestemmelsens stk. 2 og 3. Dernæst nævner Holst forsøg på overtrædelse af straffelovens § 216 om voldtægt.¹⁵⁹ Det fremgår af straffelovens § 216, stk. 1, at for voldtægt straffes med fængsel indtil 8 år den, der har samleje med en person, der ikke har samtykket heri. Det samme gælder den, der tilsniger sig samleje med en person, der forveksler gerningspersonen med en anden. Det fremgår endvidere af § 216, stk. 2, at for voldtægt straffes med fængsel indtil 12 år den, som har samleje med et barn under 12 år. På samme måde straffes den, som er fyldt 22 år og har samleje med et barn under 15 år. Der fremgår videre skærpende omstændigheder i bestemmelsens stk. 3-5. Slutteligt nævner Holst forsøg på overtrædelse af straffelovens § 225 om andre seksuelle handlinger.¹⁶⁰ Det fremgår af straffelovens § 225, at bestemmelserne i §§ 216-224 finder tilsvarende anvendelse med hensyn til andet seksuelt forhold end samleje, herunder hvor gerningspersonen formår forurettede til at udføre seksuelle handlinger på sig selv.

Holst anfører således, at de ovennævnte bestemmelser indeholder en betydeligt højere strafferamme end bestemmelsen om grooming i straffelovens § 231. Holst påpeger som tidligere nævnt, at bestemmelsen om grooming blandt andet er indført for at gøre bevisarbejdet lettere i situationer, hvor der almindeligvis skal føres bevis for forsøg på en konkret seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24.¹⁶¹ Dette understøttes ligeledes af arbejdsgruppens overvejelser, hvoraf det fremgår, at bevisbyrden for fuldbyrdelse af bestemmelsen om grooming kan være lettere at løfte i forhold til bevisbyrden for forsøg på en konkret seksualforbrydelse.¹⁶² På den baggrund udtrykker Holst en bekymring for, at politiet og anklagemyndigheden *“nu vil forlade sig på at efterforske, tiltale og straffe for grooming, hvor gerningspersonen tidligere ville blive straffet for en væsentlig mere alvorlig forbrydelse, som f.eks. forsøg på samleje efter § 222, jf. § 21.”*¹⁶³ Holst udtrykker således en bekymring for, at bestemmelsen om grooming vil blive anvendt i situationer, hvor gerningspersonen ellers ville

¹⁵⁸ Ibid.

¹⁵⁹ Ibid.

¹⁶⁰ Ibid.

¹⁶¹ Ibid.

¹⁶² L 50, s. 7.

¹⁶³ Holst 2025, s. 14.

kunne straffes for forsøg på en væsentlig mere alvorlig seksualforbrydelse. Dette skyldes således, at det kan være lettere at løfte bevisbyrden for fuldbyrdet grooming end forsøg på en konkret seksualforbrydelse, som f.eks. forsøg på samleje efter straffelovens § 222, jf. § 21.¹⁶⁴ Den af Holst fremførte bekymring kommer ligeledes til udtryk i rapporten fra arbejdsgruppen. Det fremgår af rapporten, at indførelsen af straffelovens § 231 kan medføre en risiko for lavere fængselsstraffe for overtrædelsen i forhold til retstilstanden inden indførelsen af bestemmelsen. Rapporten anfører i denne forbindelse, at det således vil kunne føre til en lavere fængselsstraf, såfremt der alene vil blive tiltalt og straffet efter straffelovens § 231, når betingelserne for at dømme for forsøg på en konkret seksualforbrydelse i øvrigt er opfyldt.¹⁶⁵

Videre henviser Holst til arbejdsgruppens overvejelser vedrørende ovennævnte problemstilling.¹⁶⁶ Det fremgår af arbejdsgruppens overvejelser, at hvis anklagemyndigheden ud fra objektivitetsprincippet finder, at der kan ske domfældelse for forsøg på en konkret seksualforbrydelse, skal anklagemyndigheden nedlægge påstand herom. Anklagemyndigheden kan i den forbindelse ligeledes nedlægge subsidær påstand om, at der kan dømmes for overtrædelse af bestemmelsen om grooming.¹⁶⁷ Det fremgår af bemærkningerne til lovforslaget, at der i en situation, hvor en gerningsperson har foreslået et konkret møde med et barn, som er under 15 år, og hvor gerningspersonens hensigt om at have samleje med det barnet fremstår tydeligt, og den omtalte situation sker i forbindelse med en groomingproces, vil den pågældende situation efter omstændighederne kunne straffes efter straffelovens § 222 eller § 216, stk. 2, jf. § 21 og i sammenstød med bestemmelsen om grooming.¹⁶⁸ Dette fremgår ligeledes af Vestre Landsrets dom af 29. august 2024, hvor landsretten henviste til forarbejderne til straffelovens § 231, og i den forbindelse fremhævede, at tilfælde, der kan straffes som forsøg på overtrædelse af § 216, stk. 2, og/eller § 222 i straffeloven, ligeledes fremover skal straffes efter de nævnte bestemmelser og eventuelt i sammenstød med grooming.

Det kan på baggrund af ovenstående antages, at arbejdsgruppens ovennævnte overvejelser er blevet tilsluttet af Justitsministeriet. Holst anfører, at det på nuværende tidspunkt er for tidligt at vurdere, om frygten for nedsubsumering er berettiget. Holst anfører imidlertid, at det ifølge ham ikke er usandsynligt, at anklagemyndigheden i fremtiden vil holde sig til at rejse sigtelse

¹⁶⁴ Ibid.

¹⁶⁵ Rapporten 2022, s. 58.

¹⁶⁶ Holst 2025, s. 14.

¹⁶⁷ L 50, s. 7.

¹⁶⁸ Ibid, s. 35.

og få dom for grooming ud fra ressource- og opportunitetshensyn. I en ressourcekrævende efterforskning i forbindelse med forsøg på overtrædelse af en konkret seksualforbrydelse, vil det således ifølge Holst kunne antages, at anklagemyndigheden i stedet vil holde sig til at rejse sigtelse og få dom for grooming. Omvendt anfører Holst, at anklagemyndigheden i fremtiden i de konkrete sager, hvor gerningspersonen kan straffes for fuldbyrdelse af en seksualforbrydelse, som udspringer af en groomingrelation, vil skulle rejse tiltale for overtrædelse af den pågældende fuldbyrdede seksualforbrydelse i sammenstød med straffelovens § 231. Holst anfører i den forbindelse, at bevisførelsen for det overskydende seksuelle forsæt i et sådant tilfælde, sædvanligvis vil være givet ved bevisførelsen for den fuldbyrdede seksualforbrydelse.¹⁶⁹

9.3 Delkonklusion

Af ovennævnte undersøgelse kan det udledes, at straffelovens § 231 giver anledning til en række strafferetlige problemstillinger, herunder om bestemmelsen kan resultere i en dobbeltkriminalisering samt medføre en risiko for nedsubsumering.

Den første problemstilling, som bestemmelsen giver anledning til, er, om straffelovens § 231 resulterer i en dobbeltkriminalisering. Holst' problematisering af dette beror indledningsvis på, at forarbejderne ikke indeholder konkrete eksempler på, hvilke selvstændige krænkelser straffelovens § 231 finder anvendelse på, hvor den konkrete krænkelse samtidig ikke er dækket af anvendelsesområdet af forsøg på overtrædelse af en anden seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24. I relation til denne problemstilling kan det udledes af Vestre Landsrets dom af 29. august 2024, at der *kan* straffes for fuldbyrdet grooming i sammenstød med forsøg på andre seksualforbrydelser, men ikke i hvilke tilfælde fuldbyrdet grooming kan udelukke, at der ikke samtidig straffes for forsøg på en anden seksualforbrydelse. Det kan derudover konkluderes, at der for nuværende ikke foreligger en dom, hvor der udelukkende er dømt for overtrædelse af § 231, uden at der også er blevet straffet i sammenstød med andre seksualforbrydelser i kapitel 24 eller forsøg herpå. Endeligt kan det derfor konkluderes, at det fortsat udestår, i hvilke konkrete tilfælde, at straffelovens § 231 finder anvendelse, hvor den konkrete krænkelse samtidig ikke er dækket af anvendelsesområdet af forsøg på overtrædelse af en anden seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24.

¹⁶⁹ Holst 2025, s. 14.

Den anden problemstilling, som bestemmelsen giver anledning til, er, om bestemmelsen medfører en risiko for nedsubsummering. Holst problematiserer indledningsvist, at strafferammen og normalstraffen for grooming er betydeligt lavere end størstedelen af de øvrige seksualforbrydelser i straffelovens kapitel 24, der har et forsøgsområde, som grooming dækker. Holst anfører i den forbindelse, at der er en risiko for, at groomingbestemmelsen - som blandt andet er indført for at gøre bevisarbejdet lettere i situationer, hvor der almindeligvis skal føres bevis for forsøg på en konkret seksualforbrydelse efter straffelovens kapitel 24 - vil blive anvendt i situationer, hvor gerningspersonen ellers ville kunne straffes for forsøg på en væsentlig mere alvorlig seksualforbrydelse. Holst henviser imidlertid til arbejdsgruppens overvejelser vedrørende anklagemyndighedens objektivitetsprincip, der medfører, at anklagemyndigheden skal nedlægge påstand om forsøg på overtrædelse af en konkret seksualforbrydelse, såfremt anklagemyndigheden finder, at der kan ske domfældelse herfor. Anklagemyndigheden kan i denne forbindelse ligeledes nedlægge subsidær påstand om, at der kan dømmes for overtrædelse af grooming efter straffelovens § 231. Holst anfører på den baggrund afslutningsvist, at anklagemyndigheden i fremtiden i de konkrete sager, hvor gerningspersonen kan straffes for fuldbyrdelse af en seksualforbrydelse, som udspringer af grooming, vil skulle rejse tiltale for overtrædelse af den pågældende seksualforbrydelse i sammenstød med straffelovens § 231 om grooming.

10. KONKLUSION

Denne afhandling har analyseret anvendelsesområdet for grooming i straffelovens § 231. Straffelovens § 231 kriminaliserer den, som systematisk eller ved manipulation og under udnyttelse af en på alder og erfaring beroende overlegenhed opbygger en relation til en person under 18 år med forsæt til at udsætte den pågældende for en seksualforbrydelse. Det belyses i afhandlingen, at det særlige ved straffelovens § 231 er, at bestemmelsen har et fremrykket fuldbyrdelsesmoment. Dette betyder, at bestemmelsen kan fuldbyrdes, selvom barnet eller den unge ikke er blevet udsat for en seksualforbrydelse. Det er således allerede ved opbygningen af relationen med barnet eller den unge, at gerningspersonen kan gøre sig skyldig i fuldbyrdet grooming efter straffelovens § 231.

Forud for den selvstændige kriminalisering af grooming, som trådte i kraft den 1. juli 2023, var grooming et velkendt fænomen i dansk strafferet. Dette kommer særligt til udtryk gennem afhandlingens analyserede retspraksis af udvalgte domme, som involverede grooming forud

for bestemmelsens indtræden. Som det belyses i afhandlingen, kunne grooming inden indførelsen af den særskilte bestemmelse i straffelovens § 231 efter omstændighederne straffes som forsøg på en seksualforbrydelse efter straffelovens kapitel 24.

Afhandlingen har videre undersøgt straffelovens § 231 i relation til straffelovens §§ 21 og 22 om forsøg og tilbagetræden. For at realisere gerningsindholdet i straffelovens §§ 21 og 22, kan det herigennem konkluderes, at det er relevant at undersøge, hvilken fase gerningspersonens handlinger befinder sig i på tidspunktet for dennes forsøg eller tilbagetræden. På tidspunktet for udarbejdelsen af afhandlingen eksisterer der ikke retspraksis, hvor domstolene har fundet en gerningsperson skyldig i forsøg på grooming, jf. straffelovens § 231, jf. § 21 eller statueret frivillig tilbagetræden fra grooming, jf. straffelovens § 231, jf. § 22. Undersøgelserne af forsøg og tilbagetræden i relation til bestemmelsen om grooming har derfor primært taget afsæt i, hvad der kan udledes fra afhandlingens øvrige kapitler samt artiklen U.2025B.5 om kriminalisering af grooming af Nicolaj Sivan Holst. Afhandlingen belyser som nævnt, at straffelovens § 231 indeholder et fremrykket fuldbrydelsesmoment, hvilket ligeledes i relation til reglerne om forsøg og tilbagetræden efter straffelovens §§ 21 og 22, har været et væsentligt vurderingsmoment.

Det kan udledes af afhandlingens undersøgelse om tilbagetræden i relation til gerningsindholdet i straffelovens § 231, at bestemmelsens fremrykkede fuldbrydelsesmoment indskrænker muligheden for at træde tilbage efter straffelovens § 22. En gerningsperson, som allerede har opbygget en relation med et barn eller en ung, kan således ikke træde tilbage fra sit forehavende efter straffelovens § 22. Det kan imidlertid også udledes af undersøgelsen, at der kan forekomme situationer, hvor gerningspersonen vil kunne træde tilbage efter straffelovens § 22. Dette kan være tilfældet, hvis gerningspersonen har foretaget iværksættelseshandlingen ved at henvende sig til børn eller unge uden at have opbygget en relation, hvorefter gerningspersonen enten frivilligt hindrer fuldbrydelsen af grooming eller frivilligt foretager handlinger, som ville have hindret fuldbrydelsen, hvis denne ikke, ham uafvidende, var mislykkedes eller ad anden vej var afværget. Hvis gerningspersonen derimod ikke har foretaget iværksættelseshandlingen, vil denne kunne træde tilbage efter straffelovens § 22 ved at forholde sig passivt og ikke foretage sig yderligere skridt for at opbygge en relation med de pågældende børn eller unge.

Foruden denne indskrænkning, kan det også udledes, at undersøgelsen om forsøg i relation til gerningsindholdet i straffelovens § 231, taler for, at der alt efter omstændighederne, kan være tale om forsøg på grooming, jf. § 231, jf. § 21. Dette kan være tilfældet, når en gerningsperson kontakter flere børn eller unge efter samme fremgangsmåde, men uden at opbygge kontakt. Sådanne tilfælde kan forekomme, hvor gerningspersonenens besked ikke når frem på grund af tekniske komplikationer eller der er mangel på svar fra barnet eller den unge. Vurderingen heraf vil kunne understøttes af gerningspersonens konkrete plan, systematiske iværksættelse samt afsendelse af beskeder. Modsætningsvis kan det udledes af undersøgelsen, at retstilstanden er mere uklar, når det angår, om der vil kunne straffes som forsøg på grooming, hvis beskeden er kommet frem til en fejlagtig og voksen modtager. I disse tilfælde vil det være særligt relevant at se på øvrige omstændigheder, såsom beskedernes indhold, øvrige noter eller måden kontakten er logget på gerningspersonens enhed.

Foruden de indskrænkede muligheder for retligt at anvende straffelovens § 231 om grooming i sammenstød med straffelovens §§ 21 og 22 om forsøg og tilbagetræden, kan det ud fra afhandlingen desuden udledes, at den selvstændige kriminalisering også giver anledning til en række andre relaterede strafferetlige problemstillinger. På baggrund af undersøgelsen heraf kan det konstateres, at bestemmelsen giver anledning til overvejelser om, hvorvidt denne kan resultere i en dobbeltkriminalisering, og om den i praksis kan medføre en risiko for nedsubsumering. Forarbejderne til straffelovens § 231's mangel på konkrete eksempler og nærmere uddybelse, medfører spørgsmålet om, hvilke selvstændige krænkelse bestemmelsen finder anvendelse på, hvor den konkrete krænkelse samtidig ikke er dækket af anvendelsesområdet af forsøg på overtrædelse af en anden seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24. En afklaring på problemstillingen om dobbeltkriminalisering er derfor fortsat uklar. Det analyserede retspraksis har illustreret, at der endnu ikke forekommer et tilfælde, hvor der udelukkende er blevet dømt for overtrædelse af straffelovens § 231, uden at der også er blevet straffet i sammenstød med andre seksualforbrydelser i kapitel 24 eller forsøg herpå.

I samme forbindelse belyser afhandlingen den omtalte problemstilling vedrørende risikoen for nedsubsumering. Det fremgår af afhandlingen, at bestemmelsen om grooming medfører, at bevisarbejdet bliver lettere i situationer, hvor der i almindelighed skal føres bevis for forsøg på en konkret seksualforbrydelse i straffelovens kapitel 24. Holst udtrykker i denne forbindelse, at der er en risiko for at straffelovens § 231 vil blive anvendt i situationer, hvor gerningspersonen ellers vil kunne straffes for forsøg på en væsentlig mere alvorlig

seksualforbrydelse. Anklagemyndighedens objektivitetsprincip medfører imidlertid, at anklagemyndigheden skal nedlægge påstand om forsøg på overtrædelse af en konkret seksualforbrydelse, hvis anklagemyndigheden finder, at der kan ske domfældelse herfor. På den baggrund anfører Holst, at anklagemyndigheden i fremtiden i de sager, hvor gerningspersonen kan straffes for fuldbyrdelse af en seksualforbrydelse, som udspringer af grooming, vil skulle rejse tiltale for overtrædelse af den pågældende seksualforbrydelse i sammenstød med straffelovens § 231.

Slutteligt må det på baggrund af afhandlingen konkluderes, at den selvstændige kriminalisering af grooming i straffelovens § 231 har afsat i en længere historisk anvendelse af fænomenet i dansk strafferet. Det kan desuden konkluderes, at det fremrykkede fuldbyrdelsesmoment i straffelovens § 231 indskrænker bestemmelsens anvendelsesområde i relation til straffelovens §§ 21 og 22 om forsøg og tilbagetræden. Det kan imidlertid på baggrund af undersøgelserne ikke udelukkes, at der i tilfælde, hvor en relation endnu ikke er opbygget mellem parterne, kan straffes for forsøg og tilbagetræden i sammenstød med § 231. Endeligt fremgår det af afhandlingens undersøgelse af relaterede strafferetlige problemstillinger, at bestemmelsen om grooming kan resultere i en dobbeltkriminalisering og en risiko for nedsubsumering.

LITTERATURLISTE

Alfabetisk angivet.

Bøger:

Elholm, Thomas & Baumbach, Trine. (2024). *Udvalgte delikter i straffeloven - en introduktion* (3. udgave). Brabrand: Djøf Forlag.

Elholm, Thomas & Baumbach, Trine. (2022). *Strafferettens almindelige del - det strafferetlige ansvar* (2. udgave). Brabrand: Djøf Forlag.

Elholm, Thomas et al. (2023). *Kommenteret straffelov - Almindelig del* (12. udgave). Viborg: Djøf Forlag.

Evald, Jens. (2024). *Juridisk teori, metode og videnskab* (3. udgave). Brabrand: Djøf Forlag.

Jensen, Mathilde Worch. (2025). *Det strafferetlige forsøgs- og medvirkensansvar i et offerperspektiv* (1. udgave). København: Djøf Forlag.

Madsen, Lasse Lund. (2020). *Strafferet 1* (6. udgave). Brabrand: Djøf Forlag.

Munk-Hansen, Carsten. (2021). *Den juridiske løsning* (2. udgave). København: Djøf Forlag.

Juridiske artikler:

Holst, Nicolaj Sivan. (2025). Kriminalisering af grooming. *Ugeskrift for Retsvæsen*, U.2025B.5.

Vestergaard, Jørn. (2016). Anmeldelse: Trine Thygesen Vendius: Europol & cyberkriminalitet – Proaktiv efterforskning og forbrydelser mod børn. *Ugeskrift for Retsvæsen*, U.2016B.238.

Hjemmesider:

Folketinget (2008, 19. juni). *2007-08 (2. samling), Retsudvalget (REU) Alm. del, Spm. 868.*

Lokaliseret den 6. april 2025 på:

<https://www.ft.dk/samling/20072/almudel/REU/spm/868/index.htm>

Folketinget (2005, 1. november). *2005-06, Retsudvalget (REU), Spm. 486.*

Lokaliseret den 14. april 2025 på:

<https://www.ft.dk/samling/20051/spoergsmaal/s486/svar/200730/214674/index.htm>

Justitsministeriet (2023, 22. februar). *Nyt lovforslag skal kriminalisere grooming.* Lokaliseret den 12. februar 2025 på: <https://www.justitsministeriet.dk/pressemeddelelse/nyt-lovforslag-skal-kriminalisere-grooming/>

Lov og lovbekendtgørelser:

Lovbekendtgørelse nr. 1145 af 5. november 2024 (Straffeloven).

Bekendtgørelse nr. 57 af 15. oktober 2010 15/10/2010 om beskyttelse af børn mod seksuel udnyttelse og seksuelt misbrug (Lanzarotekonvention).

Lov nr. 741 af 13. juni 2023 om ændring af straffeloven og retsplejeloven.

Lov nr. 226 af 15. februar 2022 om ændring af straffeloven, retsplejeloven og lov om pas til danske statsborgere m.v.

Lovforslag:

Lovforslag nr. 50 af 22. februar 2023 (Forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven).

Lovforslag nr. 50 af 23. maj 2023 (Forslag til lov om ændring af straffeloven og retsplejeloven).

Rapporter:

Justitsministeriet (2022, 29. juni). *Rapport fra arbejdsgruppen om digitale krænkelse*
København 2022. Lokaliseret den 5. april 2025 på: <https://www.justitsministeriet.dk/wp-content/uploads/2022/06/Rapport-fra-arbejdsgruppen-om-digitale-kraenkelser1.pdf>

Retspraksis:

AM2024.08.29V2.

AM2024.09.05B.

AM2025.01.20B.

lAM2025.02.13B.

TfK 2003.624 Ø.

TfK 2003.721/1.

TfK 2019.309 Ø.

TfK 2019.135.

TfK 2021.820.

TfK 2023.403.

U 1983.510 H.

U 1992.455 H.

U 2002.1138 Ø.

U 2005.244 H.

U 2007.1178 Ø.

U 2012.2562 H.

U 2019.2356 V.

U 2023.2795 Ø.